

Izhaja ob 4. jutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
zemstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica št. 51.
Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi
št. 2034.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 2036.Inseratni oddelček: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 2498Podružnici: Maribor, Aleksandrova
št. 13 — Celje, Aleksandrova cestaRačun pri poštne črke zavodu: Ljub-
ljana št. 11.842 — Praha číslo 78.180.
Wien, Nr. 105.847.

Ljubljana, 16. maja.

Vrhovni predstavitelj francoske repu-
blike, predsednik Doumergue, je danes
v Londonu in ima skupno z vnanjim mi-
nistrom Briandom važne razgovore z
voditelji Velike Britanije.

Ne da se še reči, kak efekt bo imel
francoski poset v Londonu; ako uspe in
doseže svrhe, ko so ga povzročile, se bo
moral šteti med najvažnejše dogodke
povojne evropske in svetovne zgo-
dovine.

Komentarji angleških političnih kro-
gov naglašajo, da Doumergueov poset
nima političnega ozadja in spremila
predsednika vnanji minister Briand
samo radi — francoskih parlamentarnih
običajev.

Ne more biti dvoma o tem, da je tako
tolmačenje francoskega poseta samo
formalna stvar. Ako pravijo londonske
vesti, da se s posetom samo dokumen-
tira obstoječe prijateljstvo, osobito med
francoskim in angleškim vnanjim mi-
nistrom, moramo vsekakor stvar razu-
meti v nekoliko globljem smislu. Poseti,
pa naj so tudi samo akt prijateljstva, se
uprizorjajo v momentih, kadar so zanje
merodajni razlogi, ki imajo večji pomen,
nego ga narekuje običajni potek dogo-
dov.

Evropska javnost dobro čuti to, zato
spremlja predstavnike Francije z veliko
pozornostjo in kritično pretresa vse
probleme, ki bi mogli ali ki vsaj nesov-
ladnosti med francosko in angleško politiko
v vprašanjih, tičejočih se bodisi Evrope
ali ostalega sveta. Anglija je postala po
vojni strašno nezaupna napram Fran-
ciji in to se je pokazalo pri najrazlič-
nejših prilikah. Na washingtonski raz-
orožitveni konferenci je dejal angleški
zastopnik predstavitev Francije, da se
mora Velika Britanija vsekakor za-
varovati proti temu, da bi jo mogli
francoski sumareni — izstradati. S to
izjavo je izrečeno izredno mnogo: jasno
se iz nje zrcali bojazen, ki jo ima Anglija
pred možnostjo, da bi se na kontinentu
izmed vseh pokazala nesorazmerno
močna kaka velesila. Angleški politični
pisatelji sicer zavračajo teorijo, da ho-
če imeti London vedno neko določeno
ravnovesje med državami na evrop-
skem kontinentu, ki mu dopuščajo vlogo
razsodnika, češ da je to zastarelo na-
ziranje, ki nima več praktične upravi-
čenosti. Toda ne da se zanikati, da se
ta »zastarela« teorija v praksi angleške
politike razkriva še vedno, in sicer s
fakti.

Soglasno se je opazalo, da se je Nem-
čija upirala obveznostim glede vojne
odškodnine napram Franciji le ker je
imela pri tem zaslonbo v Angliji; ugod-
nosti, ki jih je dosegala berlinska politika
na škodo Francije, bi bile nemogoče
brez tihe ali javne angleške podpore.
Tega so se zavedali v Berlinu prav ta-
ko kot v Parizu. Nemčija je očajala in
naglasila svoj odpor zoper meje napram
Poljski, francoski zaveznici le, ker jo je
prav neprikrito pri tem podpirala An-
glija.

In naposled Italija! Kje bi bili danes
italijanski uspehi, da se ni mogel Mus-
solini opirati na angleško pomoč ali
vsaj na angleški placet. In gotovo ni
slučaj, da so se ofenzivne aspiracije
italijanskega fašizma obračale v prvi
vrsti baš proti Franciji in njeni poziciji
na Sredozemskem morju. Napetosti, ki
jih je sprožila italijanska ofenzivnost, so
domaj vse v zvezi z interesi Francije
in njenih zaveznikov.

Ne da se zanikati: skoraj povsod, kjer
so se v Evropi interesna nasprotstva
poostila in dovedla do konfliktov, se je
to zgodilo radi tega, ker se je v priza-
detih področjih uveljavljalo nasprotje
ali vsaj nesoglasje med Anglijo in Fran-
cijo. Koliko je bilo to vedoma angleško
delo, je sicer lahko problem zase, in
vselej bi se morda angleška krivda ne
dala dokazati, ali fakt ostane, da se je
vsled angleško-francoskega nesoglasja
pomirjenje Evrope vršilo počasneje
nego bi se bilo sicer.

Jasno je tedaj, da bi obratno obnova
in zopetna utrditev angleško-francoske
antante pospešila pomirjenje. Anglija in
Francija moreta, ako sta edini v svoji
vnanji politiki, danes svojo voljo dikti-
rati Evropi. Angleško-francosko sode-
lovanje more v kali zadušiti vsak konflikt
široj Evrope in more v polni meri ga-
rantirati evropski mir.

In na evropskem miru ima baš An-
glija največji interes; to je pokazala ob
raznih prilikah. Ako se je francoski poset aranžiral
iz te perspektive, bi bili točni angleški
komentarji o trdnem prijateljstvu, ako
jih pravilno razumemo. Ako se antanta
doseže, bi bilo to v korist tako Fran-
ciji kakor Angliji, prav tako pa tudi osta-
lim državam, ki so trpele, ker so tretji
izbrabljali nesporazum med Londonom

Mala antanta — odločilni faktor v srednji Evropi

Rumunija zaupnica Jugoslavije in le prijateljica Italije. — Ma-
la antanta za status quo v smislu mirovnihih pogodb. — Potreba
srednjeevropskega Locarna s sodelovanjem Madžarske. — Bo-
doče gospodarske naloge Male antante. — Moskva in naš spor
z Italijo

(Od našega posebnega poročevalca.)

Jachimov, 16. maja f. V nedeljo do-
poldne se je vršila zaključna seja kon-
ference zunanjih ministrov Male antan-
te. Po seji je bil izdan sledeči komu-
nike:

Komunike zaključne seje.

Tretja seja konference Male an-
tante se je vršila v nedeljo dopoldne
od 9.30 do 11. Zunanji ministri držav
Male antante so uvodoma v pri-
srčnem in prijateljskem duhu raz-
pravljali o raznih specijalnih vpraša-
njih, ki se tičejo izključno le vseh
treh držav Male antante v cilju, da
jih dovedejo do skorajšnje in uspeš-
ne rešitve. Nato so zunanji ministri
ugotovili važnost gospodarskih tež-
koč in potrebo nujne in zadovoljive
rešitve, upoštevajoč, da so vsi ti go-
spodarski problemi v tesni zvezi s
politično situacijo držav Male antan-
te izmenjajali misli o važnejših gos-
podarskih vprašanjih, ki tvorijo temelj
bodočih gospodarskih odnošajev, ka-
kor tudi odnošajev držav Male an-
tante napram sosednjim državam.
Ministri držav Male antante se po-
novno sestanejo o priliki jesenskega
zasedanja Društva narodov septem-
bra meseca v Ženevi. Prihodna kon-
ferenca Male antante se bo vršila
spomladi prihodnjega leta.

V izpolnitvev tega komunikeja so
po končani zaključni seji zunanji mi-
nistri Male antante po prejšnjem običaju
sprejeli novinarje, katerim so odgovor-
jali na stavljena vprašanja. Prvi je go-
voril

rumunski zunanji minister Mitilineu,
ki je izjavil: Star običaj na konferen-
cah Male antante je, da podajo ministri
po zaključju detaljni ekspozice o poteku.
Predvsem moram naglasiti popoln spo-
razum, ki vlada med ministri Male an-
tante. Prosim vas, da zabeležite, da
je Mala antanta obstojala, da obstoja
in da bo obstojala. Če bi doslej Male
antante še ne bilo, bi jo morali sedaj
ustanoviti. Če pa bi kdaj prišlo do ne-
sporazuma, bomo vedno našli pota, da
vsako zadevo sporazumno likvidiramo.
Naši odnošaji napram Franciji so
iskreni in pristržno prijateljski. V Ru-
muniji ni niti ene politične stranke, ki
bi ne uvidevala neobhodno potrebo
najiskrenejših in kar najbolj prijateljs-
kih zvez s Francijo.

Glede Italije smo ugotovili, da
obstojta lojalno prijateljstvo tako na
eni kakor na drugi strani.

Rumunski odnošaji s Poljsko so
odnošaji iskrenega prijateljstva in za-
vezništva.

Mala antanta in Avstrija.

V centralni Evropi imamo mi naj-
boljše odnošaje z Avstrijo. Z zado-
voljstvom ugotavljam, da nudi Avstri-
ja dnevno nove dokaze svoje absolut-
ne življenjske sile. Pogodba, ki jo bodo
zaključile države Male antante z Av-
strijo, je gospodarskega značaja in bo
nedvomno v mnogi meri pripomogla do
še večjega in tesnejšega prijateljstva.
Ker se specijalno Rumunije tiče, so v
teku pogajanja za arbitražno pogodbo
z Avstrijo. Temu paktu bo sledila še
cela vrsta raznih gospodarskih konven-
cij in pogodb.

Ponudba Madžarski.

Kar se tiče Madžarske, sogla-
šamo v iskreni želji, da se odstranijo
vse ovire, ki doslej onemogočajo bol-
jšje odnošaje na bazi statusa quo. Mi
smo pripravljeni, da sprejmemo vsako
kombinacijo, ki zasleduje izboljšanje
teh odnošajev in če treba tudi srednje-
evropski Locarno v cilju, da osigura-
mo mir v Sred. Evropi. Žalibog pa ni-
mamo vtisa, da vlada na Madžarskem
enako prepričanje. Za enkrat je to sa-
mo še naša želja. Če bo Madžarska
nudila primerne garancije, bo brez
dvoma prišlo do političnih in gos-
podarskih pogodb, ki bodo očale poli-
tiko, na kateri sloni Mala antanta, radi
kateri obstoja in bo obstojala v bodo-
če. V splošnem interesu želimo, da sto-
pi Madžarska iz svoje izoliranosti. V
tem pravcu ne bomo podvzeli ničesar
brez prejšnjega sporazuma med čla-
nami Male antante.

Prehajam na južnovzhodno Evropo.
Najprej se hočem dotakniti odnošajev
z Bolgarijo. Bolgarija je naša in

in Parizom. In med onimi, ki so plače-
vali angleško-francoska nesoglasja, smo
bili tudi mi, zato tudi mi pozorno in s
simpatijami motrimo londonski sesta-
nek.

jugoslovenska sosedja. Četudi je Če-
škoslovaška oddaljena od Bolgarije, so-
glašamo mi vsi glede politike. Male
antante napram Bolgariji. Po izmenja-
vi misli na tej konferenci sem srečen,
da lahko ugotovim, da že nekaj časa
sem obstojalo resni znaki, da so od-
nošaji med Bolgarijo in Rumunijo ter
Bolgarijo in Jugoslavijo na potu k iz-
boljšanju.

Vprašanje sovjetske Rusije.

Situacija napram sovjetski Rusiji
je takšna, kakršna je bila lansko leto.
V tem oziru se ni ničesar izpremenilo.
Vsak član Male antante ima v tem
vprašanju popolnoma proste roke.

Vsekakor pa bo v vsakem slučaju o
tem razpravljala se Mala antanta, pred-
no bo katerakoli izmed držav Male an-
tante začela reševati ta problem.

Rumunija in tiranski pakt.

O tiranskem paktu vam bo razložil
stvar točneje moj kolega g. doktor
Marinković, vendar pa hočem tudi jaz
spregovoriti o tem par besedi. V vpra-
šanju tiranskega pakta ima Rumunija
vedno pred očmi dejstvo, da je in ostan-
je zaveznica Jugoslavije in da ostan-
je prijateljica Italije. Mi smo že takoj prve
dni, ko je stopilo to vprašanje v ospred-
je, izrazili iskreno željo, da bi se to
vprašanje čimprej rešilo in spravilo z
dnevnega reda. Vem, da tudi g. Mar-
inković s svoje strani želi, da se čimprej
odstranijo vsi nesporazumi z Italijo, s
katero hoče ostati v prijateljskih odno-
šajih.

Izjava dr. Voje Marinkovića.

Po rumunskem zunanjem ministru je
povzel besedo jugoslovenski zunanji
minister dr. Voja Marinković, ki je izja-
vil: Moj spoštovani kolega g. Mitilineu
je bil tako ljubezniv, da je obširno in
točno opisal predmete, o katerih smo
razpravljali. Radi tega hočem samo v
kratkih potezah podati svoje mišljenje
in odgovorjati na vprašanja, ki mi jih
boste stavili. Da v kratkem naglasim, je
Mala antanta vse od takrat, da je bila
pred sedmimi leti osnovana, pa do dan-
es ohranila svojo važnost. Mala an-
tanta se je vedno izkazala za potrebno
ne samo trem zaveznikom, marveč tu-
di za ohranitev sedanje politične konste-
lacije v Srednji Evropi. Mi smo tekom
konference prišli do prepričanja, da se
naše informacije popolnoma strinjajo, in
da smo solidarni v vseh vprašanjih, ki
se pojavljajo na dnevnem redu. Pri
vprašanjih pa, ki specijalno interesirajo
eno ali drugo državo Male antante,
prevzema inicijativo dotična zainteresi-
rana stranka.

Gospodarski problemi.

Na današnji konferenci smo razprav-
ljali o gospodarskih problemih. Uvideli
smo, da tega vprašanja ni mogoče rešiti
brez adaptacije ekonomskih prilik se-
danjemu ekonomskemu položaju. Ker pa
mi kot ministri zunanjih zadev v tem
vprašanju nismo edini odločujoči fak-
tor, smo sklenili, da storimo vse, kar je
mogoče, da pride do čim tesnejšega so-
delovanja med državami Male antante
in pri tem do izboljšanja dobrih odno-
šajev napram sosedom.

Grčija in Jugoslavija.

O odnošajih med Grčijo in Jugoslavijo
ter o pogajanjih v Ateni je dr. Ma-
rinković izjavil: Mi smo se pod prejš-
njim režimom sklenili z Grčijo pogod-
bo o zavezništvu in več konvencij. Ka-
kor pa vam je znano, te pogodbe še
niso ratificirane in jih sedanjí režim
bržkone tudi ne bo ratificiral. Toda o
tem se mi ne pogajamo. Pogajanja se
vrše le o sklepanju trgovske pogodbe.
V ostalem pa so naši odnošaji napram
Grčiji zelo dobri.

Izjava dr. Beneša.

Kot zadnji je nato češkoslovaški zu-
nanji minister dr. Edvard Beneš podal
sledečo izjavo: Moja kolega sta izčr-
pno osvetlila vsa vprašanja, ki so bila
na dnevnem redu konference in tudi
vprašanja, ki ste jih stavili. Zato bom
jaz reagiral le na nekatere stvari. Go-
vorim se o evoluciji politike v Evropi
in povdarjam, da tvori Mala antanta po-
litično formacijo, ki se ne more razviti.
A zakaj? Niti eno vprašanje ne obstoja,
ki bi onemogočalo sporazum med drža-
vami Male antante niti sedaj niti v bu-
dočnosti. Mi računamo z vsemi možni-
mi težkočami in smo se sporazumeli, da
se mora politika prilagoditi ekonom-
skim odnošajem med državami Male
antante, a potem tudi ekonomskim od-
nošajem drugih držav. V danem trenu-
tu vodimo račun o interesih države,

G. Vukičević se vrnil brez volilnega mandata

Vse odločitve odgojene — do 15. junija pravi «Pravda». —
Pašičevci in uzunovičevci pripravljajo skupno fronto proti vla-
di? — Interesantne beograjske vesti o predstojećem razkolu v
klerikalni stranki

Beograd, 16. maja, p. Zvečer ob 21.35
se je ministrski predsednik Velja Vuki-
čević z avtomobilom vrnil v Beograd
preko Kruševca in Smedereva. Politični
krogi so njegov prihod pričakovali z
največjim zanimanjem. Skupina novi-
narjev z Vašim dopisnikom ga je pri-
čakovala pred njegovim stanovanjem.
Na vprašanje Vašega dopisnika: «Kaj
nam prinašate, gospod predsednik, iz
avdijske?» je g. Vukičević odgovoril:
«Samo nekoliko malih ukazov.» Na
vprašanje, kaj lahko pove o svoji avdi-
jenci, je g. Vukičević odgovoril: «Kralj
je zelo zadovoljen in se zelo dobro po-
čuti. S svoje avdijske nimam sicer nič
novega povedati.» Na vprašanje Vaše-
ga dopisnika: «Ali ni nobenih ukazov
glede ministrov in popolnitve vlade?»
je odgovoril: «O ministrih ni nobenih
ukazov.» Na vprašanje: «Ali niste pri-
nesli ukaza o razpustu skupščine?» je
odvrnil: «Nič ni, nič ni, kar bi zanimalo
javnost. Ničesar velikega nisem prin-
esel, ono pa, kar vi pričakujete, bo v svo-
jem času.»

Kakor se vidi iz izjave ministrskega
predsednika, so oni krogi, ki so pričako-
vali razpis volitev, doživeli razočara-
nje. Demokrski listi so napovedovali,
da bo g. Vukičević na svoji današnji
avdijski dosegel razpust parlamenta in
razpis volitev. Pokazalo se je, da so bi-
le naše informacije, da o tem še za dol-
go časa ni niti govora. To danes prizna-
vajo že vladni listi sami, kakor n. pr.
«Pravda», ki trdi, da je vse odgojeno
do 15. junija ...

Ker je ministrski predsednik bil te-

Angleška policija proti sovjetski trgovinski agenturi v Londonu

Ogorčenje v Rusiji proti Angliji

London, 16. maja. d. Pri hišni preiskavi v
prostorih ruske trgovinske agencije Arcos
so bili najdeni važni dokumenti, med drugim
tudi šifrirane knjige, ki so jih takoj izročili
strokovnjakom, da jih pregledajo in ugot-
vijo ključ. Policija bo tako dolgo zasedla vse
prostore, dokler ne bodo vse najdene listine
pregledane in ugotovljena njih vsebina. An-
gleški odgovor na sovjetsko protestno noto
bo, kakor se doznava naglašal, da je bila
preiskava zakonita, ker uživajo sovjetski tr-
govinski zastopniki v smislu sklenjene po-
godbe sicer osebo, ne pa diplomatsko za-
ščito in nedotakljivost.

Tekom večerašnjega dne so kriminalni or-
gani odkrili v obsejnih stebrih poslopja taj-
ne omare, ki pa so jih sovjetski uradniki
brez obotavljanja odprli. Le dveh niso hote-
li odpreti, češ da pripadata sovjetski trgo-
vinski delegaciji, ki uživa diplomatsko imu-
niteto. Ker se je vodja Arcos odločno branil
izročiti ključne tudi od teh obeh tajnih omar,
mu je policija stavila triurni ultimati. Ko
pa se je še tudi po poteku tega roka branil
predati zahtevane ključne so začeli nato ru-
šiti zidove, da pridejo tako do železnih
oklopnic, ki jih bodo razžagali z varilnimi
plameni. Do 1. ure jutraj se je posrečilo
ključ najnapornejšemu delu odkriniti od ne-
navadno močnega zidovja komaj dve plasti.
Istočasno pregleduje 40 detektivov politič-
nega oddelka zaplenjene listine. V liberal-
nih krogih smatrajo, da je v prvi vrsti odgo-

kate se konkretni slučaj direktno tiče.
Zavedamo se popolnoma mednarodne
misije, ki jo vršimo.

Po končanem sestanku med ministri in
novinarji je uspelo vašemu poročevalcu, da
posebej govori z rumunskim zunanjim mi-
nistrom, od katerega je hotel izvedeti preciz-
nejšo formulacijo onega odstavka v odgo-
voru novinarjem, v katerem govori o Rumu-
niji z ozirom na Jugoslavijo in Italijo. Mi-
tilineu je odgovoril:

Rumunija zaveznica Jugoslavije.

«Dovolil sem vam staviti kakršnokoli
vprašanje. Niste me spravili v zadrego. Ru-
munija je z Jugoslavijo zaveznica, z Italijo
pa prijateljica. S prvo je večje skupni inte-
res in zavezniška pogodba, z drugo pa kul-
turna in krvna sorodnost ter prijateljski
pakt. Kolikor vem, želi tudi gosp. Marinko-
vić sporazum z Italijo. In to tudi mi želimo
in z vsem srcem simpatiziramo v tej naši
težnji.»

Čeprav je vaš poročevalec dobil vtis, da
smatra Rumunija albansko vprašanje kot
vprašanje, ki v prvi vrsti zanima Jugoslavijo,
vendar ni mogel kaj, da ne bi zabeležil
ministrske izjave, da smatra Rumunija Ju-
goslavijo za zaveznico, katero večjejo po-
sitivne pogodbe, dotični Italijo le za prijate-
ljico.

Države Male antante zaveznice.

Naš zunanji minister gosp. dr. Marinko-
vić je danes izjavil vašemu poročevalcu, da
nima razloga, da bi dal našemu poslaniku
v Rimu gosp. Rakiću kaka nova navodila za

kom dneva odsoten iz Beograda in ker
se nahaja v inozemstvu tudi minister za
zunanje stvari, je vladalo v političnih
krogih absolutno zatišje. Edini dogodek
v Narodni skupščini je bila seja sekcije
zakonodajnega odbora, ki je dovršila
pretrg zakona o kazenskem pravnem
postopku in pripravila poročilo za ple-
nurno zakonodajnega odbora, ki ima svo-
jo sejo jutri popoldne.

V političnih krogih se je opazila kon-
ferenca, ki sta jo danes imela predsed-
nik Narodne skupščine Trifković in biv-
ši ministrski predsednik Uzunović. To
konferenco obeh prvakov, ki sta isto-
časno voditelja frakcij pašičevcev in
centrumašev v radikalnem klubu, tol-
mačijo radikali kot poskus ustvarjanja
skupne fronte proti akciji, ki meri na to,
da pride do definitivnega razkola v ra-
dikalnem poslaniškem klubu. Splošno se
sodi, da je konferenca Trifković-Uzuno-
vić naperjena proti Vukičeviću.

Nocojšnje «Novosti» objavljajo pod
naslovom: «Vzmemirjenje v klerikalni
stranki» sledečo informacijo: Dobro in-
formirani krogi nas obveščajo, da je
med člani Koroščevega kluba prišlo do
velikega vzmemirjenja in potresa. Zelo
verjetno je, da bo veliko število ugled-
nih članov klerikalne stranke pristopilo
novi formiranemu antientralističnemu
bloku (?), ki vodi zelo veliko in živahno
agitacijo. Velik del klerikalnih prvakov
se ne strinja z dosedanjim politikom SLS.
Zelo verjetno je, da bo precejšnje šte-
vilo pomembnih klerikalcev zapustilo
Korošca in njegovo skupino.

Vsled potresa ubitih 6 oseb

Beograd, 16. maja. r. V sejmološkem
zavodu na Tašmajdanu smatrajo, da je
glavna nevarnost po potresu prošla. Tekom
noči je bilo zabeleženo nekaj manjših zbu-
rovanja na katerih so govorniki zahtevali,
naj vlada podvzame v Londonu energične
korake. Poslopje angleške misije je močno
zastraženo, ker se je bati, da bi množice iz-
vršile napad.

Moskva, 16. maja. d. Po vsej Rusiji se
vrše radi postopanja angleške vlade napram
sovjetskim zastopnikom v Londonu protest-
na zborovanja. Včeraj so se vršila v Mo-
skvi po končanem delu v vseh obratih zbu-
rovanja na katerih so govorniki zahtevali,
naj vlada podvzame v Londonu energične
korake. Poslopje angleške misije je močno
zastraženo, ker se je bati, da bi množice iz-
vršile napad.

Beograd, 16. maja. r. V sejmološkem
zavodu na Tašmajdanu smatrajo, da je
glavna nevarnost po potresu prošla. Tekom
noči je bilo zabeleženo nekaj manjših zbu-
rovanja na katerih so govorniki zahtevali,
naj vlada podvzame v Londonu energične
korake. Poslopje angleške misije je močno
zastraženo, ker se je bati, da bi množice iz-
vršile napad.

pogajanja z gosp. Mussolinijem. Naše sta-
lišče — je povdaril gosp. Marinković — se
ni spremenilo, ker so naše misli miroljubne
in jih ni treba skrivati. Povdaril je, da se
je bolj kot sedaj, ako je to mogoče, ugot-
vilo popolno soglasje vseh treh zavez-
nic glede ohranitve mirovnihih pogodb, sklenjenih
v Trianonu in Neuilleu. V tem oziru vlada
popolna in absolutna soglasnost. Sleherni
poskus krsitve mirovnihih pogodb bi spravil
Češkoslovaško in Rumunsko v položaj, da
bi izvajale posledice pogodb, ki jih imata z
nami.

Po kosilu sta odpotovala jugoslovenski in
rumunski zunanji minister s svojimi posla-
niki in delegacijami ter novinarji Male an-
tante s posebnim vlakom v Prago, kamor
so dospeli kmalu po 18. uri. Češkoslovaški
zunanji minister dr. Beneš se je vrnil s svo-
jo soprogo z avtomobilom v Prago.

Praga, 16. maja. Na konferenci držav
Male antante v Jachimovu je bilo veliko
število novinarjev iz sovjetske Rusije in je
bilo sploh opaziti veliko in intenzivno za-
nimanje sovjetske Rusije za razprave v Ja-
chimovu. Sovjetski poslanik v Pragi je dan-
es sprejel jugoslovenske novinarje ter jim
dal interesantne izjave glede stališča so-
vjetske Rusije napram Mali antanti, odnosno
Jugoslaviji. Med drugim je sovjetski posla-
nik izjavil, da spremlja sovjetska Rusija z
velikim zanimanjem diplomatsko borbo med
Jugoslavijo in Italijo. Celokupno sovjetsko
javno mnenje stoji na strani Jugoslavije in
je sovjetska Rusija vedno pripravljena nu-
diti Jugoslaviji sleherno pomoč.

Ministrski predsednik Vukičević o ideji svoje vlade

Država se mora vrniti onim silam, ki so do 1. 1922. konstruktivno gradile in ji dale ustavo. — Pogreška v pravilni koncepciji. — Za volitve — proti volitvam. — Težišče položaja je v radikalni stranki. — Razbit triumvirat

(Od našega stalnega beogradskega političnega sodelavca.)

★ Beograd, 15. maja.

Ovde se u nas rodio običaj: intervju bez imena. Novinar i publicista stoji pred ovim problemom: političari od važnosti, ministri teško se uopšte javno izjavljaju. Nema mo, kao u Francuskoj, potpisanih članaka. Anonimitet pruža veću slobodu. A kad biste i dobili takav razgovor, gde smete odati ime svoga izjavitelja, onda je sigurno, da 90 % tega razgovora sadržava obične fraze, pa tek vrlo upućeni mogu i u ovih 10 % otkriti značajnije nijanse. Drugo je sa razgovorima bez imena. Onda može da bude mnogo više sadržaja. Dakle ili sadržajnu, interesantnu izjavu bezimenu bez moralne odgovornosti ili intervju sa imenom ali bez zanimljivosti i sadržaja. Dabome, da se kod tega često greši. Prosto se izmisli kakav razgovor i označi ga se, kao izjavu nekog ministra ili bivšeg ministra. Koliko značem, ovi slučajevi sada su vrlo retki, ali dostaju da podrugu vrednost svakog takvog anonimnog intervjua.

U časopisu «Politički Glasnik» izišao je intervju sa jednom radikalnom ličnošću iz prvoga reda, koji se ubraja među nosioce današnje situacije i one koji su je iz daleka pripremili.

U tome razgovoru nema mnogo zrnja. Ali, ako Vam poverljivo saopštim, da je to glavni ministar, ministar bez portfelja, Vukičević — jeli, da ćete sasvim drugčije čitati i vagati svaku reč?

Pogotovo, kad ova vlada nije htela da se prikaže Narodnoj Skupštini i javnosti, nego dosada preti ovima samo izborima. U nuždi dijava i muve ždere — pa tako o mi moramo da po ovom intervjuu pobitimo, da otkrijemo ideju ove vladine kombinacije.

Zar da ja vama kažem ideju? Začudio se je u početku gosp. Vukičević. Ta vi ste u «Političkom Glasniku» već godinu dana zagovarali ovakovu kombinaciju. Vi biste mogli sada čitati sebe intervjuisati.

Sasvim ispravna napomena — za slučaj, da «Politički Glasnik» od sebe samog radi ovakove ideje. Ali redaktor ovoga časopisa ima dužnost, da samo prima — uz ostalo i ideje, da ih servira i fonografski širi...

Zato je morao gosp. predsednik vlade, da se potruži, da izbacim ideju. Gosp. Vukičević nalazi, da je ideja osnovna ove vlade u ovome: Naš državni život od rata deli se na dve periode. Prva ide od godine 1922, kad se je razbila velika radikalno-demokratska koalicija, koja je donela Ustav i kad je došla izborna homogena radikalna vlada. Do godine 1922. imamo periodu «konstruktivnoga rada». Od onog časa dalje ide sve napokao.

Dragoceno priznanje od jednog radikala. Čitatelji «Jutra» sećaću se mog drugog članka, u kome sam jednaku misao nabacio, označivši tragičnom krivnom Pašićevom taj moment god. 1922., kad je većstakim mnovernisanjem ugrabio izborni mandat, da političkim aparatom povede svoju stranku na račun Demokrate — ne mareći za sve ostale probleme naše mlade države.

Drugu periodu od 1922. pa sve do 1927. naziva gosp. Vukičević periodom «besiljne stranačke borbe». Priznaje, da se je u to vreme postiglo do duše dobrih stvari, «stičane su plemenske strasti», ali se u pogledu konstruktivnog rada ne može ni blizu porediti periodom do god. 1922. Gosp. Vukičević podvlači: «naravno je zagrila poslednja 1926. godina»...

To je godina Uzunović — Radičeva. Današnji gosp. predsednik vlade ovim značajnim rečima karakteriše tu nesretnu godinu: «za istoričara ostaje zabeleženo, da je u toj čudnoj godini došlo nevidljivi broj građana bio poseđen željom, da bude ministar, čak predsednik vlade, a oni koji su želju slučajno nisu imali, zadovoljavali su se traženjem prava, da prave ministre».

Dakle ovo je najveći greh te godine. Ako gosp. Vukičević drži ove ambicije velikim zlom, onda on indirektno kao da usudjuje promenu kura, koji je počeo, da ustaje protiv šefova stranaka, protiv stranaka, protiv parlamentarnog režima uopšte, koji odredjuje red, kanalizuje svakojake ambicije... Kad se počne da tresu ovim sistemom, koji iznosi vođe na površinu, onda se otvaraju vrata nezastuženim bolesnim željama. Onda — «nevidljivi broj građana biva poseđen željom, da bude ministar čak predsednik vlade»... Potpisujemo.

Ostalo iz intervjua manje je zanimljivo. Dalje govori gosp. Vukičević kao odgovorni državnik, koji mora prikazati stvari lepšima, nego što u istini jesu. Ne misli se na stvaranje četvrtih stranaka, na bazi cepanja radikalne i demokratske stranke. Ova vlada hoće samo, da se odriče radi svoga spasavanja obrati opim istima snagama, koje su je, već jednom dobro poslužile, za koje je govorilo jedno plodno iskustvo.

Lepo. Ali, dopustite uvaženi gosp. Vukičević, da ga upitam: Zar današnja kombinacija Vukičević — Marinković odista predstavlja one čiste snage, koje su donele zemlji Ustav, a koje su radikali god. 1922. razbili? Gde su u ovoj vladi Pašići, Pribićevići, Davidovići, Žerjavi? Zar za njom stoje dve kompaktne stranke, u kojima su zastupani svi krajevi, sva plemena.

Naprotiv. Strah je svih pravih državotvora, da će — ako ostane kod ovakove kombinacije, kusanje, bez parole i ideje — uroditi jednakim posledicama, kao ona većstakim sredstvima izdejstvovana izborna homogena radikalna vlada...

Za izbore — protiv izbora. vodi se dalje ostra zakulisna borba.

U paroli protiv izbora složni su svi radikali bez izuzetka. I oni iz Vukičevićeve grupe.

Što više — danas sam doznao iz vrlo blizog vrela gosp. Vukičevića, da ni on nije zato, da se sad žuri s izborima. Gosp. predsednik vlade, koji inače marljivo odprema poslove, kontrolira rad drugih ministara, bio je vrlo zadovoljan sa votumom finansijskog odbora. Zašto da se razpusti Skupština, s kojom vlada može da radi? pitaju se radikali. Jeli samo zato, da se sve druge stranke pojačaju na račun radikala?

Gosp. predsednik vlade izjavio se je u spomenutom intervjuu za izbore, slobodne izbore, koji treba da stvore skupštinu sa potrebnim autoritetom.

Ali to je — u principu. Kada, to je drugo pitanje. Dok gosp. Marinković žestoko gura na izbore što pre. Bez skorih izbora, ugrožava se svakim danom njegova kombinacija.

Može li se računati na raliiranje svih radikala, da se spreče izbori, vođeni po sadašnjoj kombinaciji?

Kako sada stvari ne može. Jedna grupa, Pašićeva, cilja stalno kako sam Vam u prvom dopisu javio, na sastav Glavnog Odbora. Da im se to omogući, da imaju međusobni faktor stranke u svojim rukama. A druga, Maksimović — Uzunovićeva grupa — koctuje sa praznim portfeljima. Ove zaposle, znači zasesti opet u sedlo. Zbog ovih različito istaknutih ciljeva i to vrlo realnih i praktičnih, ne mogu da se slože za neku navalu protiv onih, koji danas drže vlast.

Ako uspe jednim i drugima, da dodju do istaknutog cilja, onda gosp. Vukičević prilično liči razapetomu. Zato gosp. Vukičević žuri sa organizacijom aparata za svoje izbore, kako bi nadjačao jedne i druge.

Sve je dakle težište zakulisne borbe u radikalnoj stranci.

Zanimljiv detalj: razbiven je i triumvirat Uzunović — Maksimović — Srskić. Kako je gosp. Srskić ostao u vladi, sumnjiči ga Maksimovićeva okolina, da je on sam i krivac pada Maksimovića.

«Kako za Boga» — upitah začudjeno — da gosp. Srskić je radio i još stalno radi, da Maksimović uđe u vladu?

«To on samo markira» — dobio sam odgovor. «Morda da piše tako za Maksimovića, u ovom listu, ali tek onda, kad je znao sigurno, da je Maksimović pao. Sad mora da ga zagovara, jer kako bi izgledao u stranci? Napustio je Pašića, napustio Maksimovića i Uzunovića, da se održi na vlasti. On bi bio moralno sasvim diskvalifikovan, da se bar ne pretvara, da žali za Maksimovićem».

Ostro. Ova izjava pokazuje, koliki je žalac ostao u sreću gosp. Maksimovića zbog njegovog nenadnog pada.

Gosp. Vukičević je juče i danas u Vrnjima. Prema svetlu izgledu, da se neće vratiti sa izbornim mandatom. Ako ga ne izvuje gosp. Marinković, neće gosp. Vukičević da nosi odgovornost pred radikalima, da žuri sa — decimiranjem radikala. Neka tu ulogu preuzmu na sebe, ako biti mora, kao neki udes, Marinković i drugovi.

Absolutni v vsem in povsod

(Dopis z dežele.)

Ze ponovno smo povdarjali, da se klerikalizem spozna in kaže v pravi luči le na deželi. Vse to, kar se skriva ali olepšava pod krinko «krišćanskega socializma», je le prevara za lahkoverne ljudi, ki razmer ne poznajo. Krišćanskega socializma na deželi ni. Tu je absolutna volja in ukaz duhovnika, duhovnika-politika. Kdor pride s tem navskriž in to v čisto posvetnih, gospodarskih vprašanjih in v občini, pri cerkvi ali kjerkoli, pade v nemilost in preganjanje. Tu n. p. pomaga noben izgovor, nobeno dokazovanje drugačne potrebe. Kakor hoče duhovnik, to mora obveljati. In ta srd. to sovraštvo in preganjanje ne preneha z dotično stvarjo samo, ampak gre dalje do klerikalnega nekapitulira in ne prizna duhovske oblasti v vsem in povsod brez vsake pomisleka.

Dober zgled nam podaja zadeva g. dr. Stanovnika v Ljubljani, kar čitamo v listih. Sin, ki se poteguje za očeta, ki se je ves in vse svoje moči in sposobnosti posvetil in žrtvoval za stranko, kar priznemo, četudi je naš najhujši politični nasprotnik, je prišel v navskrižje ali nasprotnost s svojim domačim župnikom iz baše čisto domačih gospodarskih, posvetnih zadev. In to navskrižje, da sta si prišla v nasprotje, datira se iz predvojne dobe in se vleče, kakor posnemamo iz listov v današnje čase. Četudi je bil stari Stanovnik še po vojni poslanec SLS, a kakor vse kaže je nazadnje le podlegel svojem nasprotniku, četudi istega političnega mišljenja. Podlegel bi bil najbrže še prej, takoj za četkoma, če ne bi bil imel na svoji strani pokojnega dr. Jan. Ev. Kreka.

Ne dolgo pred vojno je prišla ta zadeva, razpor Stanovnika st. in domačega župnika, na razgovor na običnem zboru ali zboru zaupnikov SLS v Ljubljani. Menda to je sprožil sam dotični župnik ter zahteval zadostnečenje s tem, da se Stanovnik st. izključi iz stranke, ali da se ima popolnoma podvrežiti njeni, domačemu župniku v vseh vprašanjih brez izgovora. Nekako tako je bilo. In tedaj bi bil župnik najbrže tudi prodir s svojo zahtevo, če bi se ne bil temu odločno upel pokorni dr. Krek in za tem deloma tudi dr. Lampe dr. Krek je tedaj odločno stopil na Stanovnikovo stran in se z vso odločnostjo zavzel zanj. Drugi

navzoči duhovniki, katerih je bila velika večina na zboru, so se zadržali neodločno, bodisi iz strahu pred dr. Krekom kot tedaj njim njih voditeljem, ali iz drugih razlogov. A, ko so se ti gopodje po zboru razhajali na vse strani, so razpravljali še na poti, v železniških vozovih zadevo med seboj ter poudarjali nekako takole: Res je dr. Krek nekaj povedal, kar ni brez nič, a mi smo in bomo slej ko prej odločno na strani svojega duhovskega sobrata. Tu ne gre za to, kdo ima prav, ampak gre za našo veljavo, našo moč. Če pustimo tega, se drugi čez leto in dan pripetijo morda še kaj hujšega zopet drugemu, tretjemu itd. In kam pridemo?

V tem se spozna vsa moč, absolutizem, ki jo je imel in jo se hoče imeti politikujoča duhovščina v vseh vprašanjih in naj so tudi čisto gospodarskega in posvetnega značaja. Maščevanje na tem, ki se jim upre, ne preneha s stvarjo samo, ampak se vleče še treba v leta, kakor povzamejo moč tudi iz tu opisanega slučaja na klerikalnem zboru. SLS stoji in pade z duhovskim absolutizmom. Kdor drugače misli, je velik navidez ali sanjač.

Politične beležke

Napredna zmaga v občini Oslici

Preteklo nedeljo so se vršile v Oslici, v Poljanski dolini, občinske volitve, za katere je vladalo med občinari največje zanimanje, kar dokazuje tudi udeležba pri volitvah. Od 543 volilnih upravičencev je volilo 414 volilcev. Napredna gospodarska kompromisna lista z nosilcem dosedanjim zaslužnim županom Jezerškom je dobila 225 glasov in 14 mandatov, klerikalci pa 179 glasov in 11 mandatov. Zabeležiti je velik porast naprednih glasov.

V občini Sorici, v Selski dolini, se volitve niso vršile, ker je bila postavljena le ena kompromisna lista.

Razčiščena intriga pri k. o. Sv. Krištof pri Laškem

Z ozirom na samostalno postopanje bivšega predsednika krajevnih organizacij SDS v Sv. Krištofu pri Laškem, ki je poslal glavnemu odboru Davidovićeve stranke pismo, da se k. o. pridruži tej stranki, se je vršil v nedeljo izredni občni zbor, ki je ugotovil, da članstvo k. o. ostaja slej ko prej zvesto Samostojni demokrati stranki in obsoja korak g. Kaplja, ki so ga vodili osebni motivi. G. Kaplja je bil so glasno izključen iz krajevnih organizacij SDS in s tem tudi iz stranke. Za predsednika k. o. je bil izvoljen g. Gostinčar, upokojeni šol. upravitelj. K. o. Sv. Krištof bo v bodoče še z večjo poštovanostjo in veseljem, kakor doslej, delala za razširjenje idej Samostojne demokratske stranke v svojem področju. Z enodušnim sklepom občnega zbora je incident, ki je dal zlasti klerikalcem v laškem okraju mnogo povoda za prav neutemeljeno veselje, definitivno likvidiran.

Slučaj asistenta dr. Turka

V beogradske «Politike» čitamo v rubriki «Med nami» sledečo beležico: «Nedavno je «Politika» objavila vest, da je bil reduciiran dr. Ernest Turk, docent na ljubljanski univerzi in da je bil tik pred Veliko nočjo postavljen na cesto. Dr. Turk je odlični znanstvenik, navdušen mlad patrijot in rezervni oficir, ki je kot dobrovoljec izgubil na solunski fronti roko. Radi te redukcije in v zvezi s to vestjo «Politike» so tudi slovenske novine protestirale proti takemu postopanju z zaslužnimi možmi. Invalidsko združenje v Beogradu pa je oddalo v ministrstvu prosvete apel. Sedaj je ministrstvo prosvete pod št. KB. 130 od 26. aprila t. l. odgovorilo Invalidskemu združenju nastopno: «Redukcija dr. Turka je bila izvršena na predlog r. torata ljubljanske univerze, ki je avtonomna. Zato dr. Turka ni odpustilo ministrstvo, nego rektorat. Ako bi bilo ministrstvo vedelo, da je dr. Turk invalid in dobrovoljec, bi bilo opozorilo ljubljanski rektorat na člen 30. invalidskega zakona». Tako je s tem vprašanjem o preganjanju naših zaslužnih mož».

«Prvo pravilo občinske politike»

Nedeljski «Slovenec» objavlja članek »K občinskim volitvam«. Mi stojimo pač na stališču, da je občinska politika materija, kjer naj odločajo samo sposobni in za občinske zadeve volni možje brez razlike strankarskega mišljenja. Zato smo predlagali depolitizacijo občinskih poslov, kakor smatramo tudi samoupravo oblasti za forum, kjer se naj dela in kjer naj se vzpostavlja sloga med strankami za blagor skupnih javnih interesov. SLS tako politika ni všeč! «Slovenec» razlaga povsem drugače politiko, ki naj se izvaja v občinah. Pri sestavljanju kandidamskih list za občinske zastope je treba postopati po sledečem pravilu: «Prvo pravilo torej bodi: Kandidirati smejo na naših listah le poštenji, odločni, dosledni somišljeniki SLS». Ne strokovna spretnost, izkušnja v občinskih gospodarskih zadevah in ljubezen za javne posle naj dičijo občinske odbornike, nego partizanstvo in odločnost ter doslednost v borbi za SLS! Kako lepo je rečeno: «odločni somišljeniki SLS», s čimer so mišljeni tisti zagriti agitatorji, ki so marsikatero podeželsko občino upropastili ter lo pogrnili v težke dolgeve, mesto da bi bili selali mir in se zavzemali za slogu med občanmi ter za skupno delo, kjer ni treba nobenega strankarstva, marveč dela, dela in zopet dela v korist vseh občanov! Potem je še rečeno: «dosledni somišljeniki SLS», s čimer so zopet mišljeni «somišljeniki», ki z najočnejšo pred duhovnimi gospod SLS, ki ne smejo misliti s svojo lastno glavno, kaj se križirajo vodstvo SLS. V nasprotnem slučaju preti izgnanstvo in izključenje iz stranke, kakor se je pripetilo

te dni dr. Stanovniku. S takimi sprvimi pravili so klerikalci zanesli v vse naše javno življenje borbo in razdvojenost, kjer bi lahko naše podeželje, kakor mesto nastopalo složno in edino za napredek in gmojno blagostanje celega naroda. Zdi pa se, da klerikalizmu, odnosno «samovladi duhovnikov», kakor pravi dr. Stanovnik, sklopih ni do dela in miru, nego živi od razdvojenosti, od umetno podnetenega boja na deželi in pa od klevete, ki jo mora vsak katoličan z gnusom zavračati, da se naša dežela deli na prave kristjane in na «antikriste», na vernike in nevernike. K sreči se nahajajo tisti, ki zlorabljajo cerkev in vero, v — SLS!

Klerikalno svobodoljubje

Prejšnji teden smo objavili izjavo dr. Stanovnika v zagrebških «Novostih». Mož je v tej izjavi povsem odkrito pokazal na hibe, ki jih vidi v sedanji SLS. Med drugim je tudi po našem mnenju povsem pravilno in upravičeno očital dr. Korošcu nevhvaležnost za mandat ki mu ga je pri skupščinskih volitvah v Ljubljani faktično priporil dr. Stanovnik s svojo skupino Menda z Korošec in tist g. ki so se sedaj znesli nad dr. Stanovnikom, ne bodo trdili, da so se za ta mandat bogve kako trudili. Morajo že priznati, da je levil dol tedanjega dela odpadel na dr. Stanovnika. Posebno dobro pa je zadel dr. Stanovnik vodstvo SLS z odstavkom svoje izjave, v katerem pravi, da vlada sedaj v SLS klerikalizem, ki je uroščen v samovladi duhovščine: «V naši stranki odločujejo zdaj sami duhovniki». Dr. Stanovnikova izjava je napravila v vodstvu SLS hudo krč. Može so kot pravi klerikalni samoblastniki preko noči odzlagali dr. Stanovnika in ga kratko in malo izključili iz stranke. V nedeljskem «Slovencu» čitamo: «Na razna vprašanja v tej zadevi izjavljamo, da smatramo za samo po sebi umevno, da se je dr. Stanovnik sam izločil iz vrst somišljenikov SLS. Z ozirom na to se nam ne zdi potrebno, da bi se pečali z vsebino njegove izjave. V popasilo naj služi, da je dr. Stanovnik že prejšnji teden odložil vse politične funkcije v SLS in da je seja našelstva SLS 8. t. m. to vzela na znanje. Na razne napačne vesti tujih listov ugotavljamo, da dr. Stanovnik ni bil ne aktiven član, ne kak odbornik ene ali druge naših delavskih organizacij, torej tudi v nobenem smislu kak voditelj krišćanskih socializmov». Velja pripiti, da je ta usoda doletela dr. Stanovnika le zategadelj, ker si je upal napisati o SLS, da je vlada klerikalizma, ki je uroščen v samovladi duhovščine. Zopet nov dokaz, kako strašna je v tej stranki samovlada duhovščine Dr. Stanovnik se ni zameril škofu ali kakim višim duhovnim osebam, temveč nekemu kaplanu in najmostru neke na deželi in mož je moral kljub svojim nesposobnim zaslugam za klerikalno stranko v Ljubljani zleteti. Tako je demokracija, ki vlada v SLS.

Krasen uspeh SDS pri obč. volitvah v Varaždinu

Varaždin, 16. maja. r. Pri večeršnjih občinskih volitvah v mestni zbor je dosegla krasen uspeh lista samostojnih demokratov, katere nosilec je bil poslanec in bivši minister dr. Hinko Krizman. «Združene hrvatske stranke», radičevi, federalisti, klerikalci in frankovci, so dobili pri volitvah skupaj 1060 glasov, odnosno 15 mandatov, od katerih pripada na radičevce 7, na federaliste 4, a na frankovce in klerikalce po 2 mandata. Lista SDS je dobila 691 glasov, odnosno 10 mandatov. Radičevski disident Kerrec je dobil 136 glasov, odnosno dva mandata, socialisti 71 glasov 1 mandat, in radikali 192 glasov in 2 mandata. Celokupno je bilo oddanih 2141 glasov. Velik napredek samostojnih demokratov je razviden iz sledečih števil: pri oblastnih volitvah meseca januarja je dobila SDS 492 glasov, pri zadnjih skupščinskih volitvah 845 glasov, a sedaj 691, torej dvakrat toliko. Število občinskih mandatov je SDS podvojila; preje jih je imela 5, sedaj je z 10 relativno najjačja stranka v občini. Zvečer so se vršile po Varaždinu lepe demokratske manifestacije.

Povratak ministra Marinkovića

Sestanek z našim rimskim poslanikom Rakićem

Beograd, 16. maja. p. Zunanji minister dr. Marinković se vrača z jutrišnjim praskim brzovlakom čez Maribor domov. Kakor se zatrjuje, je telegrafično pozval rimskega poslanika Rakića v Maribor, odkoder ga bo Rakić spremljal do Zagreba, odkod do Beograda. Minister Marinković bo dal g. Rakiću na temelju svojih razgovorov v Jachimovu in ocenjujoč situacijo, ki je nastala po najnovejšem rimskem komunkiciju, nove instrukcije.

Volitev članov v Državni odbor

Beograd, 16. maja. r. Za sredo popoldne je napovedana plenarna seja finančnega odbora, na kateri bodo izvoljeni člani Državnega odbora. V tem vprašanju vlada velika negotovost odnosno diferencja med vlado in opozicijo zato, kar zahteva opozicija, da se morajo voliti v Državni odbor tudi zastopniki opozicije, četim smatra vlada za potrebno, da se volijo v Državni odbor samo člani vladne večine. Finančni odbor bo v sredo končal svoje posle in ga, kakor trdijo, vlada nato pošlje na počitnice.

Dijaška tragedija na Sušaku

Sušak, 16. maja. p. Dijač Josip Starek, ki je kakor znano ustrelil svojo ljubico, akcino in nato poskušal samomor in ki je čuden način do danes ostal pri življenju, je nocoj zapel v agonijo in bo govorilo še ponoči umrl.

Boj za sedež primorsko krajiške oblasti

Karlovac, 16. maja. n. Danes primorsko-krajiška oblastna skupščina ni ničesar sklepala o sedežu te oblasti, kakor se je to pričakovalo, marveč bo tozadevna seja jutri dopoldne ob 10. Smatra pa se, da tudi jutri ne bo prišlo do odločitve, ker je prijavljeno veliko številno govornikov. Danes je imelo mestno zastopstvo v Karlovcu izredno sejo, na kateri se je sklenilo, da se mesto Karlovac obveže, da v enem letu zgradi poslopje za oblastno skupščino s potrebnimi pisarnami in stanovanji za uradništvo, ako sedež oblasti ostane v Karlovcu.

Odkod izvirajo znani propagandistični letaki?

Zagreb, 16. maja. n. Neki gospod, ki je danes prišel iz Pariza, je novinarjem podal obvestilo, da znane letake, ki jih v vsej državi dobivajo razni ljudje, pošilja neki posebni odbor iz Pariza, in sicer jugoslovenski boljševiki, katere zopet pošilja boljševiška internacionala na eni strani in fašistična akcija v inozemstvu, razen tega pa tudi adžarska redenta pod imenom Ebrede magyarok. Da se prikrije center te akcije, se oddeja letaki na pošto po raznih krajih v Italiji, Franciji itd. Na slovi so vzeti iz raznih adresarjev jugov slovenskih mest.

Pred novo monarhistično revolucijo na Grškem?

Beograd, 16. maja. p. Večerni beogradske listi prinajajo brzojavke z grške meje, po katerih potniki, ki so nocoj prekorčili grško mejo, pripovedujejo, da je na Grškem tako stanje, da se vsak čas pričakuje revolucija za restavriranje monarhije. V okolici Pireja je prišlo do oboroženega spopada med monarhisti in vladnimi pristaji. Trdi se, da se bivši grški kralj nahaja na Grškem in da bo sam stopil na čelo monarhističnega pokreta. Vlada ga povsod išče. Otok Samos se je uprl in zahteva samostojnost. Druge vesti iz Grčije pravijo, da je tam izbruhnila ostra vladna kriza.

Razumljivo nezadovoljstvo Italijanov s konferenco Male antante

Rim, 16. maja. o. V «Tribuni» je napisal bivši drž. podtajnik Cantalupo uvodnik, v katerem pravi, da je Mala antanta pod vplivom dr. Beneša, ki je njeno težišče prenesel s Balkana v srednjo Evropo. Zato dr. Beneš ni bodril Jugoslavije v njeni protitalijanski pustolovščini, marveč je svetoval dr. Marinkoviću, naj pogasi ogenj na Jadrani ter naj rajši naveže nove stike z Madžarsko in podpira tako ustanovitev kompaktne sistema srednjeevropskega sporazuma, če se namerava ustanoviti blok, v katerem naj bi bili po možnosti zbrani vsi dediči Avstrije. Tak blok bi predstavljajal novo in zelo nevarno utelešenje Male antante, ki bi utegnila biti v novi obliki še bolj nevarna, nego je bila doslej. — Tendentni «Giornale d'Italia» pa prinajša kratko poročilo pod naslovom «Polom konferenc Male antante», v katerem pravi, da je Jugoslavija zahtevala ustanovitev enotne fronte proti Italiji, a se je Rumunija uprla temu načrtu. Nasprotstva so se pojavila tudi glede vprašanja povratka Habsburžanov na Madžarsko. Več uspeha pa je imela konferenca v gospodarskem pogledu.

Službeni italijanski komentator k tiranski pogodbi

Milan, 16. maja. l. «Corriere della Sera» prinajša službeni komentar h komunikaciji Agencije Stefani iz Rima ter pravi: «Izjava, katere dalekosežnost in važnost je očitna, ima samo namen pojasniti, da je vsaka diskusija o tiranskem paktu izključena. Tiranski pakt je diplomatska pogodba, katero sta podpisali dve zakoniti vladni neodvisnih držav. Tiče se vprašanj, ki zadevajo samo pogodbeni stranki. Vsek poskus kake tretje države, da bi se pogodba uničila, preključala ali nevtralizirala s sličnimi pakti je jalov in more izzvati samo pogovbitev odnošajev med Italijo in Albanijo. Kampanja francoskega, angleškega, nemškega in češkoslovskega tiska, da bi se morala pogodba predložiti v odobritev evropskim vladam, je imela baš nasproten uspeh. Stališče Italije in Albanije je v tem pogledu enodušno. To odgovarja končno tudi defenzivnemu duhu tiranskega pakta, ki more le v tej obliki ostati mirovni činitelj v čedalje bolj napetem položaju ter zaječati notranji mir v Albaniji, ki ni toliko balkanska kakor jadranska država, na kar naši nasprotniki radi pozabljajo.

Krvav napad na italijanske miličnike

Trst, 16. maja. o. Med Petelinjem in Selcami na cesti, ki vodi iz St. Petra na Kravu proti Postojni, so neznanči včeraj zvečer okrog 9. napadli dva fašistična miličnika. Eden immed miličnikov, neki Gino Cicimbri, se je ranjen takoj zgrudil na tla. Pet krogel iz pištole Steyer ga je zadelo v trebuh, osem krogel pa v levo nogo. Drugi miličnik je ostal nepoškodovan in je tekel iskati pomoči. Napadalcu, ki so govorili italijansko, so se poskrili v njivah. Iz St. Petra so prihili na mesto napada miličniki in orožniki, spravili ranjenca v bolnišnico ter pričeli razsedovati napadalce, a brez uspeha. Aretirali so kakih 30 oseb iz bližnjih krajev. Včeraj in danes so izvršili celo vrsto hišnih preiskav in upajo, da bodo dobili kak sled o napadalcih.

Zasedanje italijanskega senata

Rim, 16. maja. o. Danes popoldne se je pričelo novo zasedanje senata, ki je odobril s 113 glasovi proti 14 poročam ministrstva za letalstvo.

Naši kraji in ljudje

Proslava Materinskega dne

Ljubljana, 16. maja

Mati! Najslajša, najdražja beseda. Včeraj je bil tvoj dan, prvič se je po vsej jugoslovski domovini proslavljalo tvoje ime in prvič se ti izkazalo javno in v družini zasluženo priznanje za tvojo izredno požrtovovalnost ter tvojo veliko, nesebično ljubav, ki si jo gojila in jo gojiš za dečo, družino in državo.

Otvoritev k slavnosti proslave Materinskega dne je bilo izredno čustveno in lepo predavanje g. Cirila Debeveca »O materi Ivana Cankarja« na univerzi, ki se je vršilo že v soboto ob 20. zvečer. Predavanje je bilo izredno lepo obiskano; velika dvorana je bila nabito polna, zastopani je bil poleg številnih moških odličnikov seveda najbolj častno ženski svet.

G. predavatelj je uvodoma očital velično mater v splošnem, ki jo je podčrtal s citati in izreki slavnih mož, pisateljev, umetnikov, vojskovodij in drugih ter prešel nato na karakterizacijo slovenske matere, katere vzor je mati našega Ivana Cankarja. V slovenskem slovstvu je bilo do časa poglavje o materi zelo pomankljivo in je manjkalo o njej lepih in toplih besedi. Kljub dejstvu, da je v našem preprostem ljudstvu ljubezen in spoštovanje do matere globoko ukoreninjeno, vendar so bile besede o njej pomankljive. Najlepše besede o njej je prinesla šele naša moderna, ki ji je bil vodnik Ivan Cankar. On je obdelal slovensko mater v vseh njenih duševnih fazah, v vseh njenih radostih in njenem trpljenju. Postavil je slovensko mater narodu na oder in jo osvetlil z močno lučjo svojega genija. Majhna, drobna ženska je bila velika Cankarjeva mati, tip trpeče slovenske ženske, delajoče iz zore v mrak. Plaha, z otroškimi očmi, malim drobnim obrazom, malih delavnih rok se je pihala za zaslužkom, za srečo svojih otrok, za malim denarjem, da je nasitila svoje ljubljence. Preprosta kmečka ženska je živela trdo življenje, ki dela kot črna živina za svoje otroke in splošno družino. Ni bila izobražena v pravem pomenu besede, dvigala pa jo je nad vse njena srčna kultura. Pisati in čitati se je naučila šele pri svojih otrokih. Preprosta in skromna, vsa dobra je ostala vse svoje življenje. Takih mater, kakor je bila Cankarjeva mati, bi potrebovalo človeštvo danes bolj kakor kdaj prej in take matere, bi morale tudi danes še reševati svet, kajti bilo bi upanje, da bi iz takih mater vsaj polagoma zrastle tudi moške, ki bi bili vse dostojnejši in vrednejši sinovi, a dediči teh v današnjih dogodkih žal tako malo upoštevanih in celo preziranih svojih vodnic. To so zlate besede, s katerimi je predavatelj zaključil predavanje, ki so ga navzoči poslušali z globoko pozornostjo in hvaležnostjo.

V nedeljo zjutraj so dame pred Kazino zbrane otroke obdarovale s šopki cvetic. V zvezi s prireditvijo Materinskega dne je bilo tudi nabiranje darov, ki naj služijo kot podpora revnim slovenskim materam. Kolo jugoslovenskih sester skupno z podmladkom Rdečega križa je doseglo razveseljiv uspeh in zbralo skupno nad 11.000 Din, vsota, ki bo pomagala marsikateri materi olajšati trenutno zadrego in ji tako prigraniti košček gorja. Tudi okrožnica Kola na vsa ženska društva je imela razveseljiv uspeh. Od povsod z dežele prihajajo danes na Kolo pisma, ki slikajo posamezne lepe trenutke, ki so jih v nedeljo pripravili hvaležni otroci svojim materam. Nedeljski Materinski dan s svojo pomladansko lepoto je pravi simbol slovesnosti. Lepa kakor včerajšnji dan, bodi v srcih otrok ljubezen do matere.

V nedeljo ob 11. dopoldne je bilo v posvetovalnici mestnega magistrata predavanje, ki se ga je udeležilo mnogo žensstva, prišlo pa je poslušati tudi več mož, med katerimi smo opazili tudi starost JSS Engelberta Gangla. Otvorila je predavanje dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva, ugovorivši s kratkim nagovorom, da Slovenija kar najlepše praznuje Materinski dan. Misi se za praznovanje takega dne je bila podana že predlansko leto in se je letos na pobudo Kola jugoslovenskih sester ideja tudi uresničila.

Ga. Mira Engelmannova je nato v svojem krasnem referatu govorila z vso toploto o slovenski materi. Prvi »Materinski dan« se je praznoval v Ameriki l. 1913. Ker je uspel nad vse pričakovanje in ker so ameriški državniški spoznali veliko moralno in vzgo-

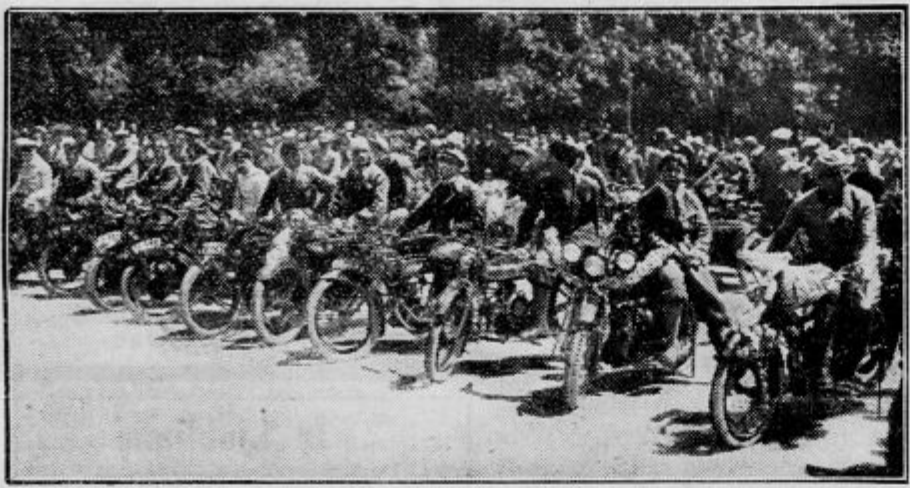
no vrednost te proslave, je predsednik Združenih držav izdal proglas, naj se Materinski dan praznuje vsako leto 15. maja in naj se smatra kot državni praznik. V dobi svetovne vojne, ko je skoro vse svet mislil na uničevanje in razdejanje, so tam na severu živeli mirni Švedi, Norvežani in Danci pričeli s praznovanjem Materinskega dne. Ob zaključku svetovnega pokolja so jim sledili Angleži, Čehi in Nemci in sedaj se je tudi naš troimeni jugoslovanski narod priključil velikim kulturnim narodom in uvrstil med prazniške dneve svoj dan, mati! Ves jugoslovanski podmladek Rdečega križa, ki šteje danes 160.000 članov, se s posebnimi prireditvami spominja mater. Predavateljica je nato prikazala mater, kakor jo v svojih delih opisujejo pisatelji Cankar, Ivan Tavčar, Ksaver Meško, Marija Kmetova in Prešeren, kaj je govoril o materi Goethe in drugi. Nato je citirala tudi besede naše podjarmljene matere, ki

jih prinaša Ženski svet pod naslovom: »Ne trgajte mi deteta iz naročja...«

Ga. Cirila Stebičeva je v zastopstvu gđ. Alojzije Stebičeve, ki je odpotovala v njih opravičilih v Beograd, prečitala njeno zelo zanimivo poročilo, ki govori o temi: Mati z ozirom na naš zakonik. »Naša kultura bo propadla ali pa se dvigala, to je odvisno od tega, ali bomo znali rešiti žensko vprašanje v njegovem najglobljem smislu ali ga ne bomo znali rešiti« — tako nekako pravi sociolog Golscheld. V čem je najgloblji smisel ženskega vprašanja, vprašanja, ki ga tolačijo nasprotniki in pregoreči ekstremi njegovi zagovorniki tako različno? Ta smisel je v materinstvu. Zene vedo, kako bi bilo potrebno izpremeniti zakone, da bi dobila tudi žena vsa ona prava, ki bi jo dvigala iz podrejenega stališča v družini, družbi in državi. Pot je samo ena: politične pravice, politična enakopravnost!

Razdelitev cvetic deklicam, ki so jih prodajale po mestnih ulicah

Propagandna vožnja motociklistov po mestu na Materinski dan

Lep zlet Jugoslov.-češko-slovaške lige

Marihor, 16. maja

Marihorska JČlga je v nedeljo popoldne prav lepo zaključila češka tečaja, ki jih je letos priredila za dijaštvo. Kakor sta oba tečaja vrlo dobro uspela, tako bo ostal tudi nedeljski izlet vsem udeležencem v najlepšem spominu. Ob 13. se je zbralo poleg dijakov in dijakin precejšnje število čeških rojakov z družinami in nekaj naše inteligence, ki so se vsi v prijateljskem razgovoru in živahni razposajenosti podali na pot proti Sv. Urbanu. Hladen veter, ki je pihal v mestu, se je zunal v bohotno razrastiti in cvetoči naravi kmalu polegla in izletniki so imeli najkrajše solnčno pomladno vreme med potjo, ki je tu in tam sicer kalila razpoloženje ob pogledu na kovanje, ki jih je očigledno zadnja slana. Proti vrhu pa ni bilo opaziti nobenih sledov zadnje mraza in tako so izletniki s polnim duškom uživali prekrasen razgled na slikovito panoramo valjujočih Slovenskih go-

ric. Baš v teh dneh je pogled čez naše gorice najbolj pester in slikovit, ko se menjavajo okopani vinogradi s kipeče zelenimi tratami in sadonosniki.

Vrh hriba so se ligasi v pravem demokratskem duhu posedli z dijaki ob cerkvici na zeleno trato, kjer je liga dijake sicer skromno, a tečno pogostila. Med kramljanjem, igro in petjem so le prekmalu minule kratke odmerjene popoldanske ure. Pred odhodom je imel na mladino jednat nagovor predsednik Češkega kluba g. Franjo Bureš, ki je zahvalil nadzornika češkega tečaja g. svetnika Knopa za njegov požrtovovalni trud, s katerim je celo zimo skrbel za gojenje. Imenom JČlge je pozdravil gojenje podpredsednik dr. Avg. Reisman, ki je med drugim povdaril, da ti češki tečajji nimajo samo namena, pridobiti nove sodelavce na polju jugoslov.-češko-slovaškega prijateljstva, češina naj jim šele odpira vrata v češko kulturo, jih uči pravega slovanstva in jih prepoji z duhom realizma in poštenja, požrtovovalnosti za narod in moštost, kakor sta s temi idejami prepojila češko-slovaški narod Ivan

docela živeti v ulogu. Izrazom bolesti, sovršstva in ljubezni je nedostajalo potrebne prepričevalnosti, ki je pogoj dramatične učinkovitosti. V splošnem pa se je potrudila. Ga. Gradišnikova je bila premalo mladostna in v ulogi Eme ni našla prave prisrčnosti. Morda bi bilo bolje, če bi bili ga. Gradišnikova in gđ. Jurmanova svoji ulogi zamenjali. Gosp. Velušček se je v ulogi Dobravca potrudil, a je v afektih v tretjem dejanju zaostajal. Prisrčno in naravno je podala Jelo ga. Sadar - Vorbachova. Gđ. Romihova je bila kot služkinja primerna.

Skupno igra ni napravila utisa celote, pač pa so bili vsiki dobro podani. Zaključna scena je izgubila na efektu, ker so je iluminacija zakasnila. Tudi tempo je bil v zadnji sceni preoster. Scenarija je bila okusna, odmore med dejanji pa odlično predolgi. Gledališče je bilo slabo obiskano. Nemo propheta in patria... Rado Pečnik.

Gostovanje berlinskih igralcev v Marihoru se vrši po zadnjih vesteh v petek 20. t. m. (Bobrov kožuh) in v soboto 21. t. m. (Ingoborg). Prva predstava je zagotovljena, druga pa le, če bo do jutri, torka, 17. maja gledališče razprodano. Reinhardtovi zahtevajo visok honorar, gledališče pa je majhno in more kriti stroške le, če je razprodano. Cene ložnih sedežev so po 150, 125, in 100 Din; parterni po 125, 100 in 80 Din; balkonski po 125, 80, 50, 30 Din; galerijski po 40, 20, 15 Din; stojšča pa po 10 Din

Hus in prezident Masaryk. Potem šele bomo doželi, ki bodo našli smisel življenja v delu in bodo se v poznih letih idealisti, kakor je bil njihov nadzornik v češkem tečaju svetnik Knop, ki se sedaj, kljub svojemu 73. letom žrtvuje ves svoj prosti čas javnemu delu, in predsednik Češkega kluba g. Franjo Bureš. Govoru so sledile iskrene ovacije svetniku Knopu in Franju Burešu. V prav ginjivih in od srca prihajajočih besedah je spregovoril še svetnik Ivan Knop, nakar se je vsa družba, ki je v kratkem času zrasla v res prijateljski krog, vračala ob pevanju naših in čeških pesmi čez prijazni hriček proti mestu, med tem ko so krog in krog razlivali večerni žarki zahajajočega solca prekrasne barve čez majniško polje, gorice in temno zeleno Pohorje.

Odlikovanje sokolskih delavcev

Ljubljana, 16. maja.

Nocoj se je vršila v sejni dvorani Jugoslovanskega sokolskega saveza v Narodnem domu svečana seja načelstva, na kateri so bila izročena odlikovanja nekaterim sokolskim delavcem, ki so si pridobili zasluge za VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Navzoč je bil kot zastopnik prezidenta češko-slovaške republike in kot pooblaščenec pripravljalnega odbora za vsesokolski zlet češko-slovaški konzul v Ljubljani g. dr. Resl, dalje je bila zastopana Češka obec po predsedniku g. prof. Vedralu in nekaterih odbornikov ter načelstvo JSS s saveznim starostom br. Ganglom na čelu.

Savezni starosta br. Gangl je pozdravil oficijelnega zastopnika češko-slovaške republike, goste in odlikovance, nato pa je g. konzul dr. Resl z izbranimi besedami povdaril pomen odlikovanj, ki ne veljajo toliko posameznim osebam, kolikor ideji in organizaciji, ki jo zastopajo. Naglasil je velik vzrast in napredek Sokolstva ter nato pripel poedini odlikovancem redove, oziroma diplome.

Zahvalil se mu je z vznepenimi besedami savezni starosta Gangl, povdarjajoč, da odlična pozornost prezidenta CSR gre vsemu našemu Sokolstvu, ki je sodelovalo na zletu. V imenu odlikovancev je spregovoril lepe besede in toplo hvalo mag. nadsvetnik g. Janko Bleiweis Trsteniški, v imenu Češke obce pa je pozdravil predsednik g. prof. Vedral.

Ustanovitev Jugoslov.-češko-slovaške lige v Ptuj

V Narodnem domu v Ptuj se je v soboto, dne 14. t. m. zvečer vršil ustanovni občni zbor »Jugoslov.-češko-slovaške lige«. To je četrti taka organizacija v Sloveniji, ki ima namen poglobljati bratske stike med Jugosloveni in Čehoslovaki. Dvorana, kjer se je vršilo zborovanje, je bila prireditvi primerno okrašena s slikama kralja Aleksandra in prezidenta Masaryka ter s češko-slovaškimi in jugoslovanskimi državnimi zastavami. Udeležba je bila prav številna, kar dokazuje, da ima Ptuj prav mnogo prepričanih in navdušenih prijateljev slovenske misli.

Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. inž. Ant. Ozvald, ki je v lepem govoru razložil pomen in namen novega društva in v iskrenih besedah pozdravil predvsem navzočega konzula češko-slovaške republike g. dr. Františka Resla iz Ljubljane, nadalje mestnega župana g. dr. Mateja Senčarja, poveljnika ptujske posade g. podpolkovnika Nikola Kovačiča, odposlanca Jugoslov.-češko-slov. lige v Ljubljani in v Mariboru g. ravn. R. Pustoslemška in svet. Knopa in vse, ki so prišli na zborovanje, da s tem posvedočijo svoje nemahljivo slovansko mišljenje. Predno se je prešlo na dnevni red, se je oglašil za besedo ljubljanski češko-slovaški konzul g. dr. Resl, ki je v gladki slovensščini izrazil svoje veselje, da se ustanovi v Sloveniji četrti postojanka jugoslov.-češko-slovaškega bratstva, rekoč:

»Zahvaljujem se Vam za čast povabila in za radost, katero ste mi povzročili s tem, da se lahko udeležim ustanovitve ptujske Jugoslov.-češko-slovaške lige, da lahko vidim, kako iz semena klije delo, ki prinese novo razumevanje našemu stremljenju za postavitev trdnih mostov med našimi narodi na kulturnem, gospodarskem in političnem polju. Srčno pobratimstvo, ki ga je dala vzgoja, stara tradicija in velika rodbina Slovanstva, je vodila ideja Vašega delovanja in jaz v tem slavnostnem trenutku prisrčno pozdravljam vse bojevnike pod praporom nove lige, stiskam prijateljsko roko vsem delavcem, navdušenim za delo na polju naših skupnih stremljenj in kohorti nove lige želim, da bi pomnoževala vrste svojih članov ter ključem njenemu delu naš jedrnat češki pozdrav: Na zdar!

V imenu ljubljanske Jugoslov.-češko-slovaške lige je pozdravil najmlajši med slovenskimi ligami ravnatelj Rasto Pustoslemšek, povdarjajoč, da se rodi ptujska liga pod najboljšimi avspicijami, ker prisostvujejo njenemu ustanovnemu občnemu zboru tudi zastopniki vojaških in civilnih oblasti, ki doslej žal niso kazale za delo, ki ga izvršujejo lige, tistega razumevanja in tistih simpatij, kakršne uživajo enake organizacije pri vojaških in civilnih oblastih na Češko-slovaškem. Svetnik Ivan Knop je izročil pozdrave marihorske lige in izrazil prepričanje, da bo ptujska organizacija najuspešneje izvršila nalogo, ki si jo je

Samo še danes!

„LES MISERABLES“

Po svetovnoznane romanu Viktorju Hugo, 2 dela naenkrat 16 dejanj.

Samo še danes ob:

4., 7. in četrti na 10 zvečer.

Pomnožen orkester pri vseh predstavah!

Kino »Dvor«. Telefon 2730.

nadela. Odvetnik g. dr. Tone Gosak je nato podal plastično sliko stikov med slovanskim severom in slovanskim jugom ter nazorno dokazal, da je v interesu vseh nas, da se ti stiki ne samo vzdržijo, marveč čim najbolj poglobijo. Na interesantna njegova izvajanja se pri priliki še povrnemo.

O pravilih je izčrpno poročal g. dr. Fran Šalamun in predlagal, naj jih zbor naknadno odobri, ker so že itak oblastno potrjena. Zbor je njegov predlog brez debate sprejel. Zadnja točka dnevnega reda so bile volitve. Za predsednika je bil izvoljen med splošnim odobravanjem g. inž. Anton Ozvald, v odbor za gospa prof. Holečkova in gospodje prof. A. Gorše, odvetnik dr. Tone Gosak, odvetnik dr. Franjo Šalamun, upravnik graščine Herberstein Karel Cepl in šumar J. Koučik, za namestnike podžupan A. Blažek in ključavničarski mojster Karel Pavelka, za preglednika pa trgovec Milko Senčar in davčni nadupravitelj v p. Jakob Tobias. Po končanem sporedu so še govorili gg. dr. Svetina, prof. Alič, gimnazij-ski direktor Josip Komljanec in vladni tajnik M. Zavadlaj. Iz njihovih izjav je zvenelo globoko razumevanje za ideje, ki jih propagira li-ga.

Ob pol 23. je predsednik Ozvald zaključil lepo uspešno zborovanje, izražajoč nado, da bo novo ustanovljena liga našla krepko zaslombo v vseh naprednih krogih.

Svečan prevzem zdravilišča Rogaška Slatina po mari-borski oblasti

Rogaška Slatina, 16. maja

Včeraj, v nedeljo se je vršil svečan prevzem zdravilišča Rogaška Slatina po mari-borski oblasti. Zdravilišče je izročil v imenu državne uprave ravnatelj dr. Šter, za marihorsko oblast pa ga je prevzel v svojo upravo oblastni odbor s predsednikom dr. Leskovarjem na čelu. Prevzem je bil združen z interno svečanostjo, ki se je pričela s službo božjo v kapeli sv. Ane.

Po končani maši se je zbralo uradnišvo in delavstvo zdravilišča v veliki zdraviliški dvorani, kjer je ravnatelj g. dr. Šter pozdravil novega šefa, predsednika oblastnega odbora dr. Leskovarja in ostale navzoče šlane odbora. Predsednik oblastnega odbora dr. Leskovar se je za pozdravne besede zahvalil v daljšem govoru, povdarjajoč vzajemno skupno delovanje uradnišva in delavstva v prid biseru marihorske oblasti, Rogaške Slatine. Ob 13. se je vršil pri Martinoviču v Zdraviliškem domu skupni obed, katerega se je udeležil celokupni oblastni odbor, zdraviliško uradnišvo, delavstvo, kakor tudi oblastna poslanca šmarskega sreza. Navzoči so bili tudi zastopniki občine, župnije, obeh šol, pošte in železnice. Vsem tem je nadzvalil oblastni predsednik dr. Leskovar v kratkem nagovoru. V imenu občine se mu je zahvalil kopaljski zdravnik dr. Kolterer, v imenu župnije konzistorijalni svetnik nadžupnik g. Korošec, za učiteljstvo upravnik šole pri Sv. Križu g. Mišo Verk, za železnico pa inšpektor g. Verstovšek. V imenu pošte je spregovoril poštni upravnik g. Nadrag, v imenu okrožnih zdravnikov pa je pozdravil novega šefa g. dr. Vrabec. K besedi sta se oglašila tudi oblastna odbornika gg. Kranjc in dr. Ogrizek, od uradnišva pa gg. Oblak in Hanjšek. Vsi govtorniki so povdarjali potrebo intenzivnega delovanja v prid naše-ga najlepšega zdravilišča, kakor tudi v prid marihorske oblasti in celega sreza. Tako je minil ta, za Rogaško Slatino pomembni dan, ki znači nov pokret v gospodarstvu in napredek zdravilišča, kateremu želimo vsi, da bi prcvitalo v ponos naše oblasti in v blagor vsem, ki iščejo tu svoje zdravje.

Prpič „mali“ pod ključem

Slovanske roparske romantike utegne biti vendarle kmalu konec. In prav je tako. Čaruga je mrtev. Obesili so ga pred dvema letoma v Osijeku; tudi njegovi tovariši so pod ključem — le eden se je rešil: Prpič »mali«, najslavnejši te roparske tolpe. Tri leta se je uspešno skrival in umikal preganjanju oblasti, vršil vedno nove zločine. Sedaj pa je tudi Prpič »mali« pod ključem. Zaradi nekega roparskega napada v obsežnem gozdu Brezovica pri Sisku so orožniki preiskali te dni ves gozd. Nenadoma so našli na sumljivega moškega in naperili nanj svoje puške. Brez odpora se je dal zvezati in odvesti v Sisek. Pri zaslišanju je povedal napadno ime. Zapletel pa se je v protislovja. »Ali nisi ti morabit Prpič »mali«, ga je vprašal žandarmerijski narednik. »Kje nedi!« mu je osumljenec mimogledno odgovoril. Slučajno pa se je mudil v Sisku brat Prpiča »malega«, posestnik v tamkašnji okolici. Poklicali so ga na žandarmerijsko postajo. Vprašan, če pozna aretovanca, je odgovoril: »To je vendar moj brat, ki ga že več let nisem videl.« Prpič »mali« je bil razkrinkan, takoj uklanjen in izroččen sodišču.

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE!

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama:

Torek, 17.: »Vojiček«. A.
Sreda, 18.: Zaprti.
Četrtek, 19.: »Bobrov kožuh«. Gostovanje berlinskih igralcev v opernem gledališču. Izven.

Marihorsko gledališče

Torek, 17.: »Logarjeva Krista«. C. Kuponi.
Sreda, 18.: »Rigoletto«. A. Navadne opere ne cene.
Četrtek, 19.: »Pri belem konjčku«. B.

Norec

(Uprizoritev v celjskem mestnem gledališču 13. maja.)

Celje, 15. maja.

Drama »Norec«, delo celjskega avtorja gosp. Fedorja Gradišnika, so leta 1921. prvič uprizorili na celjskem odru. Avtor je igrado sedaj nekoliko predelal. Vsebinske je na kratko sledeča: Dr. Kozina je imel kot medicinske ljubavno razmerje z revno Ano. Sad tega razmerja je bil sin Leon. Dan je prikril resnico, je Kozina poročil Ano s svojim prijateljem, bogatim trgovcem Dobravcem, ki ni slutil, da je Leon Kozinov sin. Mati, ki je v svojo dušo sovražila sina, je v ostalih ljudeh

utrnila prepričanje, da je Leon norec. Ko prihaja dr. Kozina po 20 letih zopet v Dobravčevo hišo leči »blaznega« Leona, ki po naključju izve, da je Kozina njegov oče, se prične prava drama. Kozina se zaroči z Leonovo sestro Emo in jo onečasti. Leon, ki so ga kot noreca zaprli v stolp, da ga prihodnji dan odpeljejo v blaznico, vdre iz svoje ječe, izvrši maševanje nad Kozino in potem zažge poslopje in v navalu resnične blaznosti.

Delo je pisano dokaj efektno, v logičnem razvoju dejanja pa je nekaj vrzeli. Na nekaterih mestih ni dovolj poglobitve. Izražanje je premalo koncizno in dialogi preenostavni. »Norec« spominja na Strindbergovega »Pelikana«, a ga po duševnosti daleko ne dosega.

Igro je režiral avtor in igral tudi glavno ulogo Leona. Režiji se ni povsem posrežilo ustvariti harmonično enoto in omiliti neugodni kontrast med močnejšimi in šibkejšimi scenami. Nekateri prizori pa so bili vendarle podani učinkovito in skoraj dovršeno. Gosp. Fedor Gradišnik je podal ulogo Leona s krepko dramatično, rutino in z lepo karakterizacijo, vendar pa zahteva raz voj težke duševne drame popolno poglavit. Dr. Kozino je igral gosp. Pfeiffer sigurno in umerjeno, ga je nezadostno povdaril neznanost Kozine. Gđ. Jurmanova (Ana) se do zadnjega dejanja ni mogla

Dne 13. maja so bile sledeče pri nas kupljene srečke izžrebane:

Srečka št. 848 je zadela 20.000 Din

Din 4000 je zadela srečka št. 707.

Po Din 2000 so zadela srečke št. 91.744, 120.141 ter 121.651.

Po Din 500 so zadela sledeče srečke: 14.139, 14.111, 76.722, 100.702, 5726, 5770, 15.478, 15.480, 18.133, 18.112, 18.124, 30.990, 40.509, 40.542, 53.452, 66.620, 66.643, 79.013, 79.035, 79.061, 91.754, 91.783, 91.768, 115.695, 115.697, 115.688, 9750, 9720, 9745, 11.548, 11.582, 11.569, 11.598, 2.577, 23.419, 23.449, 23.422, 34.182, 47.767, 48.558, 48.543, 71.820, 71.803, 71.885, 71.878, 83.278, 83.288, 83.244, 86.318, 86.356, 86.322, 86.306, 86.370, 86.352, 96.988, 96.986, 8.96.943, 96.971, 111.209, 111.164, 111.149, 120.170, 120.166, 120.187, 15.111, 15.120, 78.183, 78.184, 78.196, 116.281, 91.33, 91.85, 52, 43.692, 48.621, 70.455, 70.438, 70.419, 70.461, 95.806, 95.873, 95.876, 111.769, 111.781, 111.734, 111.843, 111.825, 111.875, 111.871, 121.569, 121.540, 121.696, 121.604, 15.367, 49.926, 41.810, 72.427, 98.265, 120.698.

Dobitke bomo izplačevali od 15. junija naprej

Važno opozorilo!

Zadružni hranilnici r. z. o. z. kot pooblaščen prodajalci srečk se je posrečilo dobiti še nekaj srečk za to tekoče žrebanje (V. razred). — Igralcem, ki hočejo igrati na visoke dobitke in so bile njih srečke že izžrebane, se nudi prilika, da zamenjajo izžrebane srečke za neizžrebane, da morejo igranje na visoke dobitke nadaljevati. — Opozorjamo, da se žreba vsak dan do 31. maja, ko bo vseh 115 tisoč srečk izžrebanih. Nekaj srečk proda Hranilnica lahko tudi igralcem, ki do sedaj še niso igrali. — Reflektanti naj se takoj zglašajo pri Zadružni hranilnici r. z. o. z. na Sv. Petra cesti št. 19.

Domače vesti

* **Prestolonaslednikovo letovišče pri Dubrovniku.** Kakor doznavamo »Politika«, so bila te dni dovršena popravila na lastniški vili »Solitudo« na otoku Lapadu pri Dubrovniku, ki se bo urenila za letošnje letovanje prestolonaslednika Petra. Vila »Solitudo« je last nekake bogate nemške dame, leži na najlepšem kraju romantičnega otoka Lapad. Prestolonaslednik prispe na Lapad sredi junija ter ostane tamkaj do konca meseca julija.

* **Izpremembe v državni službi.** Novinar Lipka Hadži-Gjorgjevič je imenovan za šefa tiskovnega oddelka v ministrstvu za notranje zadeve. Uradniška pripravila Zoltan Hološ bolnišče v Murski Soboti in Ivan Grobeljšek bolnišče v Brezicih sta prevedena na uradniška službena mesta v 4. skupini II. kategorije.

* **Odlikovanje našega zunanjega ministra.** Iz Prage prihaja vest, da je predsednik češkoslovaške republike odlikoval našega ministra za zunanje zadeve dr. Voliška Markoviča z redom Beleha leva I. razreda z lentjo.

* **Papirnat drobiž se vzame iz prometa.** Finančni minister je odredil, da se vzame iz prometa papirnat drobiž po 1 Din, 50 par in 25 par. Zamenjava za kovani drobiž se mora zaključiti do 30. septembra letošnjega leta. S 1. oktobrom izgubi papirnat drobiž svojo vrednost. Zamenjava se bo vršila pri finančnih upravnih in pri vseh davčnih uradih.

* **Državni uradniki zahtevajo podaljšanje stanovanjskega zakona.** Na zadnji seji glavne uprave uradniške zveze v Beogradu se je sprožilo vprašanje podaljšanja stanovanjskega zakona. Storjen je bil sklep, da se zahteva vsaj podaljšanje roka v katerem se državnim uradnikom stanovanje v stari hiši ne more odpovedati. V tem smislu se predloži spomenica ministrstvu za socialno politiko.

* **Naseljavanje dobrovoljcev.** Minister za agrarno reformo je ministrskemu svetu predložil nasvet, naj bi dovolil večmisljenski naseljavanje dobrovoljcev.

* **V spomin naših ponesrečenih avijatikov.** Minister vojske in mornarice je odredil, da se vojni aerodrom pri Novem Sadu imenuje od sedaj aerodrom podbojnikov Jugovika kot trajni spomin na njegovo plodnostno delovanje. Eden izmed novih zgrajenih hangarjev pa je dobil naziv »grobnišče Njegovega« da se na ta način ohrani trajni spomin obeh avijatikov, ki sta se lanske leto ponesrečila na znanem manifestacijskem polju v Prago.

* **Turneja ljubljanske opere.** Ljubljanska opera je v nedeljo 15. t. m. na svoji turneji prispela v Sarajevo iz Ljubljane po čelni operi odstopoval v soboto ob 5. popoldne v beograjskim brakovniku. V Sarajevu je odšlo 110 članov opere, solistov, zbor, orkester, balet in gotovo število tehničnega osebja. V Sarajevu ostane ljubljanska opera šest dni, nato odstopuje v Dubrovnik, kjer se pomudi pet dni in končno v Split, kjer ostane 10 dni. Na svoji turneji bo ljubljanska opera delala naslednje opere: Tannhäuser, Così fan tutte, Figaro, Ševčikovi bratje, Madame Butterfly, Carmen, Boris Godunov in Fidelio.

* **Članom Slov. plan. društva.** Osrednji odbor Slovenskega planinskega društva opozarja svoje člane, da uživajo ugodnosti glede vstopnine in prenočitve v njegovih kočah le tisti, ki so članarino za tekoče leto plačali in imajo to v legitimaciji potrjeno. Kdor se s takim potrditvijo ne more izkazati plačila čelo pristojbino, kakor hečlan. — Določila namreč, da turisti v tem obziru čisto grešijo in se zanašajo na brezbriznost oskrbnice, posebno pri velikem navedu. Pri pomnjanju, da imajo oskrbnice strogo nalož, od vsakega turista zahtevati legitimacijo in se prepričati, ali je plačilo članarine za tekoče leto potrjeno. Nadalje opozarjamo na hitri red, ki predpisuje po 10. uri zvečer mir, da ne bo zopet neželjen incidentov.

* **Škoti dveh ljubljancev s padalom iz aeroplana.** Kakršna je naloga rešilnega pusa ali čolna na ladji, prav takšna je tudi naloga padobrana, ki posreduje neizbežno pomožno sredstvo na aeroplani, ako ga dohiti zla usoda. Njegova naloga je v slučaju nevarnosti, posadki omogočiti siguran odskok

iz aeroplana. Zgodilo se je začeli izvajati skoke s padobranom iz balonov, to pa večji del v svrhu vzbujaanja senzacij in radi produkcij pred javnostjo, šele kasno prav za prav se je pa začel padobran uporabljati za svojo pravo nalogo — za reševanje v slučaju nevarnosti. Tekmovanje med konstruktorji je omogočilo, da smo v razmeroma kratkem času, bi skoro lahko rekli, dobili popolne sisteme padobranov, s katerimi je dana posadki v aeroplani sigurnost, da se v slučaju neizbežnih nesreč lahko reši. Koliko taka zavest sigurnosti v danem momentu lahko upliva na moralno kakovost letalcev, si ni težko predstavljati. Nekaka Standard tipa padobrana je razvila v toliko, da je zgoraj mišljeni padobran uporabljen le pri skoku iz avijona, dočim nalet, da padobran dvigne posadko obenem z vsem instrumentarjem samostojno iz padajočega aeroplana, v kolikor je bil avtomatično sprožen po pilotu ali spremeničevalcu, v praksi še ni preizkušen. Bistvo padala za odskok je v tem, da avtomatično ali pa po dolgovrvi skakalca ustvari prsto padajočemu telesu upor, ki prepreči pospešeno navpično padanje in ga pretvori v lahko enakomerno padanje proti zemlji. Upor tvori padalo, ki ima obliko polkrogle, ki je skakalec nosi zvit bodisi kot sedežno, bodisi kot naslonjalo blazino, pritrjeno preko ramen in zgorajnega dela beder. Vrta padala je po 30–40 m dolgi vrvi pritrjen na rob letala. Pri odskoku iz aparata se ta vrviča napne, potegne padalo iz ovojja, ki je tvoril dosedaj zgoraj omenjeno blazino, nakar se v momentu, ko se lahko sproženo padalo začne odpirati vsled sunka potezna vrviča odtrga, tako da je skakalec popolnoma prost od letala in počasi pada proti zemlji. Naša avijatika se poslužuje francoskih padal, ki slove kot povsem sigurna, kar potrjuje tudi praksa na naših aerodromih. Dne 26. junija bosta s temi padali dva ljubljanska pokazala, kako se padalo uporablja. Tudi to bo ena izmed mnogih senzacij, ki jo bo Aeroplani nudil javnosti na velikem letalskem mitingu.

* **Božičeva zavora zmaguje.** Poskusi z Božičevo zavoro, ki se vrže na stiri železniški progi Lj-Sušak, so naš vse pričakovane dobro uspeli. Zdi se, da je Božičeva zavora prekosila svoje tekmece. Mednarodna komisija bo o uspehu poskusov predložila končno odločitev. Po končanih poskusih si mednarodna komisija ogleda našo riviero. Jadranska plovnitva ji je dala v to svrhu na razpolago brezplačno vožnjo.

* **Kovnica denarja v Beogradu.** Kakor doznavamo »Vreme«, je Narodna banka sklenila, da uredi v Beogradu kovnico denarja, ki se zgradi na Topčideru. Gradbena dela se prične meseca julija.

* **Gradnja oficirskih stanovanj v Beogradu.** Ministrstvo vojske in mornarice je pri Državnih hipotekarnih banki najelo posojilo v znesku 20 milijonov dinarjev, ki se bo uporabljalo na gradnjo oficirskih stanovanj v Beogradu. Stanovanja se bodo zgradila v Frankopanski ulici poleg Oficirskega doma.

* **Sprejem golčevcev v pomorsko vojni akademijo.** Ministrstvo vojske in mornarice je razpisalo natečaj za sprejem 30 golčevcev v pomorsko vojni akademijo v Dubrovniku. Študij traja tri leta. Sprejemalo se je mladeniči s srednješkolsko matur ali pa v maturi navtične akademije. Poku se prične 1. okt. Zdravniški pregled kandidatov bo 15. sept. potem pa se vrše sprejemni lepit.

* **Ugodna prilika.** Do konca meseca se vrši vsak dan žrebanje državne razredne loterije. Dnevno bo izžrebano po 3000 dobitkov. Cimboli se bliža žrebanje h koncu, tem večja je verjetnost za doseg glavnih dobitkov in premij: kajti največji dve premiji — ena v znesku 500.000 Din, druga pa v znesku 1 milijon 200.000 Din — bosta izžrebani šele zadnji dan žrebanja, event. šele kot zadnji kvetili. Do tedaj pa bo že izžrebanih zelo veliko število drugih dobitkov vsakega v znesku 73.000. Od prejšnjega tedna so ostali nezadeti naslednji večji dobitki: Dva po 400.000 Din, dva po 300.000 Din, dva po 200.000 Din, dva po 100.000 Din štiri po 50.000 Din 10 po 40.000 Din, 18 po 30.000 Din, 30 po 20.000 Din, 86 po 10.000 Din 206 po 4000 Din 3988 po 2000 Din, čez 70.000 pa je dobitkov po 500 Din tako, da zadene vsakega druga srečka. Z ozirom na veliko

povpraševanje po srečkah tekom zadnjih dni žrebanja, se je posrečilo »Zadružni hranilnici r. z. o. z. v Ljubljani, Sv. Petra cesti št. 19.« dobiti še nekaj srečk za prodajo. Dokler je zaloga, se bodo te srečke prodajale do zadnjega dne žrebanja t. j. do 31. maja t. l. Cena cele srečke 500 Din, polovične 250 Din četrtinske 125 Din. Z malimi dobitki izžrebane in pri njej kupljene srečke »Zadružna hranilnica« zamenjuje za nove brez vsake odškodnine ter omogočuje s tem, da se vsakdo lahko udeležuje nadaljnjega in ugodnejšega žrebanja do konca tekočega meseca. Kdor pošlje zadružni hranilnici z o. z. izžrebano srečko v zamenjavo po pošli, naj priloži znamke za 5 Din, ker je treba zamenjane srečke poslati priporočeno. »Zadružna hranilnica« bo tudi v naprej v dnevniki objavljala pri njej zadete srečke. Naj nihče ne zamudi ugodne prilike, bodisi da že izžrebano srečko zamenja, bodisi, da kupi še novo. 732 r

* **Cesja vsega se boje iasiti v Postojni.** Ko so pred tedni avtomobilski izletniki iz Nemčije popotovali po Italiji, so jih prav različno sprejemali, kar so tuji prav dobro razločevali in potem seveda sklepali o značaju naših sosedov. Tako n. pr. so pripovedovali, da so jih nad vse prijazno sprejeli v Opatiji, tam, kjer kaj radi vidijo nemške letovisčarje, ki puste v deželi vsako leto precej denarja. V drugih krajih so jih sprejeli zopet bolj hladno, dočim so postojnski fašisti s svojo službeno gorečnostjo podirali skoraj vse, kar so gospodarski krogi ustvarili z muko in stroški. Ko so dospeli izletniki v Postojno, da zapuste Italijo, so jim fašisti jeli metati z avtomobilov nemške zastavice, za katere se do Postojne po vsej Italiji ni zmenil nihče. Prav poseben respekt pa imajo naši prijatelji pred slovenskimi časopisi, posebno pred »Jutrom«. Višek gorečnosti v službi so dosegli pred dobrimi štirinajstimi dnevi, ko je dospelo v Postojno več sloj. trgovcev. Takoj so vse preiskali in zaplenili, kar je količkar dišalo po jugoslovenskem. Nekaj trgovcev je imel v papir »Jutra« zavito salamo. Fašisti mu je zavoj odvil. »Jutro« konfisciral in zavil salamo v italijanski časopis. Pa recite, če to res niso junaki!

* **Orožnik v vlaku obstreljen.** Sprevednik hrzovlaka Zagreb-Beograd je predvčerajšnjim na postaji Stara Pazova slučajno sprožil revolver. Kroglja je ranila nekoga orožnika, ki je bil prepehan v zemskem bolnišnici. Ranjenec je izjavil, da ne želi, da bi bil sprevednik kaznovan, ker se je revolver nehote sprožil.

* **Velika tatvina v poštnem vozu.** Iz Smedereva poročajo, da je bilo prošle sobote v Veliki Plani ukradenih iz poštnega voza 300.000 Din. Denar so prevzeli iz poštnega vlaka, ki je iz Požarevca vozil v Beograd. Uradnik smederevske pošte Ivan Grušić bi bil moral v Veliki Plani izročiti denarno pošiljko vlaku, namenjenemu v Skoplje. Na doslej nepojasnjen način pa je v Veliki Plani vreča z denarjem izgubila. Grušić in poštini sluga Pirjančić, ki sta odgovorna za pošiljko sta bila aretirana. Oba sta znana kot korektna uslužbenca. Misteriozna tatvina je povzročila v Smederevu veliko senzacijo.

* **Sušak — svobodna luka.** Kakor je sedaj definitivno dočleno, prispeta dne 20. maja na Sušak prometni minister general Milosavljevič ter minister trgovine dr. Meh med Spaho z načelnikom trgovinskega ministrstva dr. Steinmetzom. Oba ministra se bosta informirala o ypraskanju ureditve Sušaka kot svobodnega pristanišča ali svobodne cone. Kakor vse kaže, bo to vprašanje ugodno rešeno, ker so zainteresirana ministrstva načelno že pristala na tako rešitev.

* **Školoča v Savo radi bede.** V Zagrebu je v nedeljo s Savskega mostu školoča v Savo potresnica Irena Sam. Lastnik savskega kopanišča Rudolf Gospodarič je je takol s bošnom prihitel na pomoč ter jo potegnil iz vode. Valovi so jo bili odnesli že do železniškega mostu. Na policijski stražnici je izjavila, da si je hotela končati življenje zaradi velike bede. Ostala je brez službe in nima sredstev niti za najnujnejše potrebe. Obupala je tembolj, ker ima na sebi otročisko, za katerega ne more plačati oskrbnice. Dežurni uradnik ji je obljubil, da jo bo policija priporočila socialnemu odseku.

* **Občinske volitve v Varaždinu.** V nedeljo se je vršila v Varaždinu volitev novega občinskega odbora. Oddanih je bilo 2140 gl. spv. Meščanski blok je dobil 15 mandatorv, SDS 9 mandatorv, radikalni 3, radikalci 2 mandata, socialisti pa 1 mandat. Skupno je 30 mandatorv. Blok torej ni dobil večine.

* **Ubežni delavci.** Inkasanti beograjskega društva »Progres« Ante Radović je v nedeljo pobegnil, ko je poprej družstvo poveril nad 9000 Din. Proti njemu je objavljena tirajica. Pobegnil je v smeri proti Zagrebu.

* **Na Madžarskem aretirani begunec iz Lepoglav.** Madžarske oblasti so te dni prijale elegantnega moža, ki se ni mogel izkazati s potrebnimi dokumenti. Politični oddelek policijskega ravnanstva v Budimpešti je ugotovil, da je aretirani elegantni Slovek begunec iz kaptolnice v Lepoglavu na Hrvaškem dr. Sapiro, ki je bil obsojen na večletno jebo radi raznih pustolovščin in golitij.

* **Ko se Vam začno apeneliti krvne stanice.** Vam povzroča raba prirodne grenčice »Franz-Josefa« redno telesno odvajanje zmanjša se velik krvni pritisk in poveča odpor.

Nega zob za vsakega.

Redna nega in držanje v čistosti ust in zob je eno prvih sredstev za varstvo bolnosti. Ostanek zdravi, da lahko delate in zaslužite. Rasbite vsak dan za nego zob 155a

PEBECCO, pasta za zobe.

nost. Mojstri zdravilne umetnosti hvalijo staro preizkušeno vodo »Franz-Josefa«, ker zanesljivo in na lahek način odstranjuje zastajanje v žleznem črevesnem kanalu in počasno prebavo.

* **Zika je dvojnoslada žitna kava iz rži.** Dobi se v rdečem zavrtku. Zika je samo ona. Zahtevajte zato izrecno Zika, da ne bo zamenjave. 276

* **Razmnoževalne aparate.** hektografe — hektografične role vseh širin. hektografične liste za razmnoževanje brez aparata, hektografične mase, pripadajoča črnila, papir in druge potrebščine za razmnoževanje ima vedno po najnižjih cenah v zalogi Iv. Bonac trgovina s papirjem v Ljubljani. 715

* **Obiskovalcem Jadrana.** Nebesna modrina, žarko sonce, sočen zrak, kamor se pogled — morje — Jadran. — Telo se brzo okrepil, razstrojeni živci pomirijo, bledikasta lica ogore. Mnoge žene se boje, da sonce in morski zrak škodita njihovega teintu. Temu nasprotno piše primari dr. Fabiani: Sam sem preizkusil Elidra Citron Coldcream in se prepričal, da je ta krema res nekaj posebnega. Lahko jo priporočam obiskovalcem Jadrana, ker varuje polt in daje teintu izredno finost. 146

AUTO URE

8 dni iđoče z radijem. Z ozirom na to, da se vidi na uro tudi ponoči, jih vsem avtomobilistom priporočam. Le preizkušene z iamstvom se dobijo pri F. Čuden, v Ljubljani, Prešernova 1

* **»Planika« zdravilni čaj** deluje vsled svoje kri osvetojuče in kri čistilne lastnosti deloma blago odvajalno, deloma žene na vodo, kakor tudi čisti katar, ureja torej tako zelo važno delovanje žlečnega in črev. Cena Din 20. Zahtevajte v lekarnah. 130

ITO — zobna pasta najboljša!

* **Tkanina »Eternum«**, glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved manufaktura Ljubljana Tavčarjeva ulica 7.

* **Ali že veste kje ste solidno postrženi?** Razne vrste vezennine, ženske in moške nogovce dobite po solidnih cenah pri Franc Pavlin, Gradšče 3. 714

* **Redni občni zbor Konjarskega društva** za ljubljansko oblast se vrši dne 25. maja t. l. ob 11. uri dopoldne v dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani na Tariaškem trgu. 744

Iz Ljubljane

u— **Vzgojevalno in izobraževalno društvo »Domovina«** v Ljubljani (dijalska kuhinja) ima svoj občni zbor v torek, dne 24. maja ob 18. uri v Akademskem kolegiju. — Odbor

u— **Himen.** V nedeljo se je poročil g. Drago Kocmur, strojni stavec v Narodni tiskarni z gđ. Mici Bastardovo. Mlademu paru iskreno čestitamo!

u— **Zadnja pot** t. Antona Šircija. Včeraj popoldne ob 16. se je vršil izpred stanovanja v Prisojni ulici št. 1. pogreb pok. Antona Šircija. Nenavadno velika udeležba je pokazala, koliko simpatij je užival pok. Šircij v raznih družabnih krogih. Pred hišo je zapel žalostniški pevski zbor »Sloga«, v zbrahlih besedah pa se je poslovil od pokojnika g. Deržič. Skoraj vsi udeleženci so spremili krsto do groba. Krsto je odneslo iz cerkve do groba šest članov SK Ilirije. Ob odprtem grobu sta se poslovila od pokojnika za narodno-socialistično stranko g. Rupnik, za SK Ilirijo pa g. Jerala. Navzoča množica je bila zastopana direkija št. žel, narodno-socialistična stranka, sportni klub Ilirija in razne korporacije, ki jim je pokojnik neomorno pomagal svoj prosti čas. Naj mu bo lahka zemelja, delavcu in idealistu do groba.

u— **Na drž. ženskem učiteljsku v Ljubljani** se prično izpiti za otroške vrtarice (zabavljice) dne 30. maja. Pravilno kolokvone in s prilogami (krstni list, zadnje šolsko spričevalo, uradno potrdilo o enoletnem hospitalstvu v otroškem vrtcu, zdravniško in navedeno izpričevalo) opremljene prošnje je vpsolati na razvalništvo do 25. maja. Izpiti za učiteljice ženskih ročnih del bodo na dne 3. oktobra.

u— **Društvo za narodno zdravje v Ljubljani** priredi danes ob pol 20. v Šolski polikliniki (učiteljske na Resljevi c.) članski sestanek z zaključnim predavanjem o prvi pomoči. Predavatelj g. dr. Blumant. — Pristop imajo tudi po člani vpeljeni gostje.

u— **Umrlj v Ljubljani.** Zadnji teden so bili javljeni sledeči smrti slučaj: Jurij Oroslev Dolenc, trgovec, 76 let; Pavla Medžura, žena mizarskega pomočnika 52 let; Marija Zagar, usmiljenka, 64 let; Jurij Lackner, dimnar, 51 let; Ivan Dežman, šolski učenc 12 let; Josipina Treb, zasebnica, 73 let; Fr. Topolovec, bivši gostilničar, 84 let; Josipina Bednarek, služkinja, 39 let; Alojzija Pevec tobačna delavka v p. 58 let; Anton Šircelj železniški uradnik v pok. 62 let; Marija Smrekar, mestna tihoga, 60 let; Ivana Prestor, dinarica 55 let; dr. Ferdinand Čekan stolni kanonik, 60 let; Ivan Zamarn, zidar 81 let; Martin Virant, delavec, 54 let in Ana Urško, kuharica, 41 let.

Prednosti

staroprei/kušene

MAGGI - jeve ZABELE

1. Finost
In z n o zdr. žene biogostnosti

2. Izdatnost, ker največje
beljina moč zatrepi

3. Cenenost.

4. Neomejena stanovitost, capore je steklenica
že natekla

pažite pri nakupu na ime
»MAGGI« na rumeno-rodeči etiketi.

u— **Slov. srečsko društvo Ljubljana** poziva vse svoje člane, da se udeležijo pogreba pok. gospe Fride Kasparovič, soproge našega člana gospodarja g. Milana, ki bo danes ob 5. pop. iz dr. bolnice. — Odbor.

u— **Društvo »Soča«** vabi svoje člane, da se polnoštevilno udeležijo pogreba pok. gospe Fride Kasparovič, soproge našega člana g. Milana, ki bo danes ob 5. pop. iz dr. bolnice. — Odbor.

u— **Hud sovražnik mačk.** Jože D. stanujoč v Frankopanski ulici je bil neznanjski sovražnik garjevih mačk, ki so jih redili njegovi sosede. Da spravi nadlego s poti, si je neke nabavil strikulina, ga vložil v koščke mesa in jih izpostavil v hiši na skritih mestih, kjer so ponavadi injavkale garjeve mucke. Ušinek je bil kmalu tu. Kajti mačke so poginjale druga za drugo na veliko žalost lastnikov. Nesreča pa je hotela, da si je mesa počel tudi sosedov kuža sicer zelo talentirana živalica, ki je vodil vedno hudo vojsko proti muckam. Zastrupljen se je privlekel ravno še do domače hiše in tamkaj žalostno poginil. Zastrupilevalec mačk si je tako nakopal nerodno pravdo, ki ga bo bržkone stala par 100 Din, kajti poginuli kužek je bil gospodarjev ljubimec.

u— **Težka nesreča.** Včeraj popoldne se je igrala na bregu Grada nad Mestnim trgom večja skupina otrok. Trgali so cvetlice in uganjali pri tem razne šale. Neko 8 letno dekletce se je med igrjo oddaljilo od tovarišic in skočilo na ograjo nad Skabernetovim dvoriščem, zgubilo ravnotežje in padlo več metrov globoko na Skabernetovo dvorišče. Otrok je obležal na mestu nezavesten, možno poškodovan na glavi in raznih drugih delih telesa. Nakežejo se bile bržkone notranje poškodbe. Nezavestno deklico so Skabernetovi uslužbenci takoj odnesli v hišo in telefonirali po rešilni avto, ki je prepelal malo revico v splošno bolnico. Ponesrečenka je Nada Mit. 10-letna hčerka delavke tob. tovarne v p. stanujoče na Krakovskem nasipu št. 12 in bo je težko ostala pri življenju.

u— **Drzen vlom.** V stanovanje Tereze Klendnik, stanujoče na Gosposvetski cesti 4, se je predvčerajšnjim ufiltriral s pomočjo ponarejenega ključa, dostel se neizsleden tat ter ji odnesel iz odprte omare 3 srebrne žepne ure, več zlatih prstanov, 2 verižici, 2 moški sranci in nekaj kosov drugega perila ter listnko z okrog 500 Din. Skupna škoda znaša 3000 Din.

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 3 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 prestopok žaljenja straže, 1 prestopok trpinčenja živali, 1 incident na cesti, 1 prestopok obnena reda, 1 zaplenba samokresa, 1 zloraba strupa, 1 nabzba vojaške puške, 1 prestopok prikrivanja najdenine in 9 prestopkov čestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 3 in sicer: 1 radi splošnega suma, 1 radi prepovedanega povratka in 1 radi vlačugarstva.

u— **Udruženje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov sekcija Ljubljana** vabi člane na sestanek, ki se bo vršil v petek, dne 20. maja ob 20. uri v družabnem lokalu v Kazini. Na dnevnem redu bo razgovor o letošnji glavni skupščini v Zagrebu, na kateri se bo obravnavala izredno važna strokovna in stanovska vprašanja. Hkrati se bo takrat vršil kongres slovenskih inženjerjev, proslava petdesetletnice obstoja zagrebške sekcije in otvoritev njenege lastnega doma. Zagrebška sekcija bo priredila za goste izlet na Pilivčka jezera. Za goste se bo tudi vršila predstava v Narodnem gledališču.

u— **Sportni svet »Edinost«** imu danes v torek sejo ob 20. v damski kavari »Emona«. Seje se udeleži delegat centrale.

u— **Kolo jugoslovenskih sester** priredi za ljubljanske gospodnje 18. t. m. ob 3. popoldne poskusno kuhanje na plinu v kuhinji Osopejske šole v »Mladici«. Poskusno kuhanje bo predvajala priznana strokovnjakinja g. Zemljanova. 748

u— **Specijalna trgovina dunalskih bluz** in otroških oblačil nudi veliko izbiro po nizki ceni! Kristofl Božar.

u— **Volno, bombaž** za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Stari trg 12 in Židovska ulica 4. 93

OPOZARJAMO! Samo je nekaj časa se prodaja radi preselitve vse preostalo obilico blago po izredno globoko mižanih cenah. Veliko ostankov volnarnega blaga za ženske in suknja ter kampana za moške obleke po skoraj polovični ceni. Manufakturna trgovina pri Zmajakovem mostu.

Iz Maribora

a— Cestitka. Vpokojeni svetnik Ivan Knop, znana mariborska osebnost, slavi danes 72. rojstni dan. Jubilar je kljub svoji visoki starosti neumoren narodni delavec, pri nacionalnih kulturnih društvih, Jugoslovanske - češkoslovske liti, češkemu klubu, opeševalnemu društvu itd. Želimo g. Knopu še mnogo srečnih let.

a— Ljudska univerza v Mariboru. V sredo 18. t. m. ob 8. zvečer bo veleinteresan predavanje o prebivalstvu in pokrajini Grönlandije znanega raziskovalca polarnih krajev in Grönlandije dr. O. Steinböcka iz Grada, ki je dolgo časa živel na tem otoku. Predavanje bo ponazorjeno s prekrasnimi slikami. Povsod, kjer je predaval ta učenjak je zbudil veliko zanimanje in žel največje priznanje. V Gradcu je moral predavanje trkati ponoviti. V ponedeljek 23. maja predava g. prof. Šilih o »Etičnem pouku v šoli«.

a— Stanovanjsko sodišče razpisuje 8 stanovanj v mestu in bližini okolici. Prijave do četrtka, 19. t. m. opoldne.

a— Na indeksu. Mariborski škof je sedaj prišel preganjati napredno časopisje. Za enkrat je nastopil proti socializmu ter je prejšnji teden razposlal vsem župnim uradom okrožnico, da morajo svrški vernike pred čitanjem socialističnega lista »Volksstimme«. V tej okrožnici navaja škof canon 1399 §§ 3 in 6, po katerih spada Volksstimme med časopise in knjige, po katerih je katolikom po naravi zakona krščanske ljubezni do samega sebe prepovedano čitati Verniki, ki čitajo take knjige in liste brez tehtnih razlogov, so izpostavljeni nevarnosti, da izgubijo sveto vero, svojo vest pa obteže s smrtnim grehom. Ker je škofovo okrožnico našli tudi »Slovenec«, vložil izdajateljstvo »Volksstimme« proti škofu tožbo in bo zahtevalo plačilo odškodnine v smislu tiskovnega zakona. Proti uredniku g. Erzen vložile klerikalci zopet tiskovno tožbo radi članka, ki ga je objavila »Volksstimme« v majinski številki. Pričakovati je zopet zanimiv duhovniški proces. Boj med socialisti in klerikalci se torej vedno bolj poostreje za enkrat socializem v korist, kar zlasti dokazuje nedeljska socialistična manifestacija.

a— Nedeljske prireditve v Mariboru. V soboto ste bili dve veliki kulturni prireditvi ki ste bili sijajno obiskani. Kapelnik Mitrovič je praznoval svojo 25. letnico s premijerno opero Rigoletto, o kateri bomo še obširneje poročali. V Studencih pa so imela socialistična kulturna društva akademijo v novi telodavnici kjer so nastopila socialistična pevka društva iz Maribora, Studence, Ruš in drugih krajev. V nedeljo popoldne pa je bila velika manifestacija socialističnega delavstva. Socialisti so v velikem sprevodu odkorakali od glavnega kolodvora skozi mesto v Studence. Spreveda se je udeležilo več tisoč delavcev z godbami in zastavami. Pred novo telodavnico se je vršilo veliko zborovanje, popoldne pa je javna telodavba in veselica. Istočasna konkurenčna prireditve klerikalcev pri Götzu ni uspela. — Ves dan so gospodične po mestu pobirale za materinski dan. Popoldne so se vrstili izleti za izletom. Člani Jugoslovanske - češkoslovske Lige so priredili izlet k Sv. Urbanu, demokratska stranka pa izlet v Verkeve. V kazini je bila dopoldne tudi lepa uspeha akademija gojenk ženskega učiteljskega s petjem in govorom učiteljice Ljudmille Poljančeve. Kolesarji narodnega društva »Perun« so ime li svojo dirko na progi Maribor-Ruše. Planinci pa so prisostvovali svečanosti otvoritve planinske kočice na Mrzlici.

a— Tudi carinarnica bo zidala. Največ denarja daje v Mariboru državi gotovo Glavna carinarnica, kjer se stekajo dan na dan milijoni carine. A kljub temu ima ravno carinarnica za bivšimi vojaškimi skladišči v Melju najslabše urede v skromni, majhni in grdi hišici. Upravnik Glavne carinarnice I. razreda, ki bi moral končno tudi reprezentativno našo oblast pred svetom, ima komaj skromen kabinet, na stanovanje pa že več mesecev zastoji čaka, čeprav se je preselil v Maribor iz daljnega Skopja. Ponovno smo že povdarjali potrebo nove reprezentativne zgradbe za carinarnico. Ka-

kor slišimo, se bo ta potreba menda polagoma vendarle uresničila. Generalna direkcija carin je pravkar sporočila carinarnici, naj stopi v stik z mestno občino glede stavb nega prostora, ker bi carinarnica zgradila večje trinadstropno poslopje za svoje urade in stanovanja. V priidšču bi bila skladišča, v I. nadstropju pisarne, v II. in III. nadst. pa stanovanja za carinske uradnike. V posle v prid se vedno predvsem prostor v bližini Glavnega kolodvora.

a— O čeških kopališčih je predaval v petek zvečer v mariborski Ljudski univerzi g. oblastni sanitetni referent dr. Ivan Jurečk. Njegovo predavanje pa je bilo pravzaprav mnogo obsejnejše nego je obljubljal naslov, ker je za uvod podal natančen in zanimiv opis človeške kože, vpliva toplote in mraza ter vode na človeško telo. Po opisu raznih vrst univerzalnih ved in njih učinku na telo je pokazal g. predavatelj v skopitčnih slikah lepa večinoma svetovnoznana kopališča Češkoslovske ter je sporedno omenjal enakovrstna kopališča naše države. Obisk predavanja ni bil velik.

a— Mariborski duhovniki niso zadovoljni z razsodbo. Mariborski duhovniki, ki so zainteresirani v znani pravdi proti uredniku Erzen, so se proti razsodbi pritožili, češ da je urednik g. Erzen dobil še preizkušeno kazeno (tri mesece zapora in 200 Din). Duhovniki tudi niso zadovoljni s prisojeno jim odškodnino vsakemu po 100 Din.

a— Pretrane vesti. Novice, ki so se večeraj raznesle po mestu o samomoru dveh profesorjev, niso točne.

a— Z nožem radi dekleta. V mariborsko bolnico so pripeljali iz Dobrove 26 let staro Ivana Klinca, katerega je na potu iz gostilne proti domu napadel z nožem ljubzenski tekmelec in mu razmesaril levo roko.

a— Velikanska škoda po Slovenskih gorah. Zadnji mraz je napravil tudi po Slovenskih gorah neizmerno škodo no njuh. Koruza in fižol in deloma tudi trta v nižjih legah je pomrznila. Koruza in fižol so začeli ljudje zopet takoj posejati, kjer je zmrznila, vinogradi pa so seveda izžubeli. Ker jabolane sploh niso cvetele, nimajo naši kmeti pričakovati v nobenem oziru dobre letine. Gospodarska kriza vedno vnovič pritiska našega kmeta.

Iz Celja

a— Celjsko mestno gledališče. Po daljši pavzi so v petek zopet nastopili domačini. Mislili bi, da bo občinstvo trud in požitnost svojih kulturnih delavcev kvitiralo na drug način, kakor pa se je zgodilo. Tako dosledno omaroževanje kulturnega dela, kakor je opaziti zadnje čase v Celju, ne more roditi veselja igralcem in tudi ni v posebno čast gotovim krogom, ki se dosledno izogibajo kulturnim in narodnim prireditvam. Igra »Norec«, spisal g. Fedor Gradišnik, ki je igral obenem tudi glavno vlogo, je dosegla prav lep uspeh, k čemer so pripomogli vsi igralci živahen aplavz po vsakem dejanju je bilo vsaj majhno zadovoljenje igralcem za njihov trud. Onim, ki niso prisostvovali predstavi, pa je lahko žal za lep umetniški užitek.

a— Obisk inozemskih potnikov pri privatnih strankah. Z ozirom na svoječasno objavo Sreskega gremija trgovcev v Celju, s katero je članstvo opozorilo na odločbo o prepovedi inozemskih trgovcem in potnikom nabirati naročila pri privatnih osebah, se članstvo na novo opozarja in naproša, da nemudoma javi načelstvu konkretne slučaje prestopkov teh potnikov in v naznanilu navedejo trdiko, katero potnik zastopa. Prijavljeni so gremiju slučaj, da se inozemski potniki ne ozirajo mnogo na to odločbo in nemoteno pobirajo naročila pri privatnih osebah. Gremij trgovcev v Celju opozarja na potnike raznih inozemskih knjižarn, ki stalno pošiljajo svoje potnike z direktnimi naročili, da obiščejo razne privatne stranke. Tudi ostalo prebivalstvo se naproša, da naznanj gremiju slučajne nabiranja naročil potom inozemskih potnikov. Gremij bo zoper kršitelje teh predpisov najstrožje postopal in vplival na merodajne oblasti, da se takim kršiteljem dostop v našo državo zabrani.

Iz Kranja

a— Materinski dan v Kranju. V nedeljo je kranjska podružnica Kola jugoslovanskih sester organizirala odlično uspešno proslavo materinskega dne, ki je vzbudila med mladino veliko simpatijo. V Narodnem domu se je popoldne vršila svečana akademija, katere program je bil izredno bogat. Pomladek Rdečega križa obeh osnovnih šol in realne gimnazije je izvajal razne točke obširnega programa, petje, deklaracije in nastope posameznih skupin. Akademija je napravila splošen efekt in je bila dvorana Narodnega doma nabito polna občinstva. Splošne simpatije je žel tudi gl. nazisjski pevski zbor pod vodstvom g. Švikašiča.

a— Ponovitev akademije materinskega dne. V sredo 18. t. m. ob 16. ponovi pomladek Rdečega križa v gledališki dvorani Narodnega doma v nedeljo lepo uspelo akademijo za učence okoliških osnov.

nih šol. Predprodaja vstopnic v sredo do popoldne in dve uri pred pričetkom v Narodnem domu.

a— Nedelja v Kranju. Včerajšnja nedelja je bila izredno lep majniški dan in se niso uresničila prerokovanja vremenskih prorokov o »deževni Zofki«. Kranjčani so odšli v okolico na boljše izletne točke, na Sv. Jošta in Smarjenski goro. Izurjeni turisti pa so odkorakali na Storžič, Stol, Golico in druge planine. Pa tudi v mestu je bilo življenje izredno živahno, ker je bil tržni dan. Dopoldne je šolska mladina prodajala po mestu cvetke in znake v kost materinskega dne.

a— Dve tatvine v Kranju. Pretekli teden je gostilničarju Grašiču iz Trstenika odpehjal drzen kolesarski tat izpred gostilne Fink v kokršnem predmestju moško kolo. Orožnikom se je posrečilo sedaj izslediti tatu v osebi nekega delavca, ki je tatvino priznal. Izročili so ga sodišču. — Povodom nedeljskega tržnega dne je bil nekemu kmetu iz Stefanove gore pri Cerkljah z dvorišča hotela pri »Stari pošti« ukraden večji gonilni jermen. Kmet je tatvino takoj opazil in naznanil orožnikom, ki so se na kolesih odpeljali v okolico ter so pri Veleosvem dohiteli voz, na katerem sta se vozili dve kmečki ženski. Na vozu so našli ukraden gonilni jermen, ga jima zaplenili, a obe odavili radi tatvine sodišču.

a— Člani kranjske podružnice SPD, ki so pri prvi pošiljavi oddali svoje legitimacije za potrditev objav polovičnih voženj, se opozarjajo, da dvignejo že potrjene legitimacije pri društvenem blaginjsku g. Rici Majurju.

a— Tatvine. Lastniku stavbnega podjetja J. Slavcu je bila pred par dnevi ukradena iz skladišča večja množina raznega zidarskega orodja in potreščete. V preiskavi so našli ukradene predmete pri delavcu Cigarskem, doma iz tujske okolice, ki je večeraj zapustil službo pri podjetju Slavcu.

Iz Trboveli

a— Na potovanju v Ameriko. pošiljamo vsem sorodnikom, znanem in prijateljem prisrčne pozdrave, nam pa bog daj, srečno pot. — Pozdravljeni! Družina Pucelj in Anica Kranjar.

a— Nedelja v Trbovljah. Izmed večjih prireditev omenimo gasilsko slavnost na Vodah. Prireditelji upamo, da so zadovoljni z moralnim kakor materialnim uspehom. Enako zadovoljivo se je zaključila tudi prva družabna prireditev Narodno strokovne zveze pri Pravdiču. Zeleti je, da bi trboveljska podružnica priredila še več takih večerov, na katerih bi se članstvo spoznavalo med seboj in sklepalo načrte za boljše bodočnost rudarjev. Ker je bilo ves dan še precej lepo vreme, se je mudilo na bližnjih hribih, kakor na Sv. Katarini, Planini in Kumu, mnogo izletnikov.

a— Koncert v Sokolskem domu. Učiteljski pevski zbor iz Ljubljane, prireditelj Nedeljo, 22. t. m. v dvorani Sokolskega doma pod vodstvom profesorja Gröbminga svoj prvi koncert. Spored bo obsegal skladbe Adamiča, Latovica, Konjovića, Žganca, Mo kranca in Gotovca. Predprodaja vstopnic pri Hlastanu na Vodah.

a— Uredni dan okrajnega sodišča bo v Hrastniku v soboto 21. t. m.

a— Zanimive številke iz rudarskega življenja. Iz uradnega poročila, podanega pred kratkim na zboru delavskih zaupnikov iz vseh premogovnikov v Sloveniji, posnemamo, da je znašalo začetkom lanskega leta število delavstva v Trbovljah po kategorijah: (1) 236, (2) 231, (3) 361, (4) 1441, (5) 749 skupno 3098; v Hrastniku (1) 40, (2) 64, (3) 80, (4) 216, (5) 194, skupno 1179; koncem leta pa je znašalo število rudarjev v Trbovljah: (1) 196, (2) 1878, (3) 202, (4) 992, (5) 516, skupno 3784; v Hrastniku (1) 37, (2) 557, (3) 79, (4) 126, (5) 271, skupno 1070; število starouupokoencev je znašalo začetkom leta v Trbovljah: članov 512, vdov 378, enojnih sirot 246, dvojnih 26; v Hrastniku članov 160, vdov 109, enojnih sirot 78 in dvojnih 10; koncem leta v Trbovljah: članov 487, vdov 337, enojnih sirot 213, dvojnih 23; v Hrastniku članov 153, vdov 105, v ostalem isto število. Upokoenci po letu. Zerjavovem pravilniku so rapidno naraščali. V Trbovljah jih je bilo začetkom leta 99 in v Hrastniku 55, koncem leta pa v Trbovljah 344 in v Hrastniku 130. Pregled bolovanja v teku leta izkazuje naravnost porazne številke. V Trbovljah jih je bilo bolnih skupno 3310, v Hrastniku pa 1010.

a— Na dvorišču kolonije Polaj poje drevo ob pol 9. moški zbor trboveljskega »Zvona«.

Naš onstran granic

a— Kako so pregnali slovenskega duhovnika iz Krkavca. Fašisti so že dolgo časa vprižarjali grdo gonjo proti župniku Silvianju v Krkavcih, ki je Slovenec. Slednjič so ga prgnali na surov, čisto fašistični način. Učitelj Delucca je dobil po škofovem navodilu od župnika dovoljenje, da sme peti z otroki eno kitalo italijanske pesmi pred šmarčnami in eno po zaključku. Delucca je zasedel kor in otroci so morali peti kar naprej. V cerkvi se je oglasila nevolja. Župnikova mati je po šmarčnateh otroke posvarila, da se morajo obnašati lepo. Delucca je šel k fašistom v šmarje in rekel, da je tepla otroka, ker so peli italijansko. Župnik se je moral nato seveda postaviti proti Delucci in svetovati, naj opusti petje. Nato so prišli fašisti oboroženi v cerkev. Ljudje so se bali, da napadejo župnika, ki je povedal, da se je ono petje opustilo, ker so se otroci nesposodno vedli. Po šmarčnateh so fašisti napadli ljudi in jih pretepali. Podačati je pozval župnika k sebi in v navzočnosti drugih kričal naj ves besen. Tretji dan so prišli fašisti, orožniki, policijski omislar in fašistični podtajnik Petris, da izzenijo župnika. Petris je vplil kakor norč. Župnika so gonili sem in tja ter zmerjali. Orožniki so slednjič svetovali župniku, naj z materio nemudoma odide. Tako je bil umaknil pred italijanskimi barbari. V Krkavcih dobijo italijanskega duhovnika.

a— Podpora za istr. V finančnem ministertvu so nakazali pomoč za razne istrske potrebe in sicer posojilo 3 milijone lit po 6 in pol odst. za javne gradbe posameznih istrskih občin. Koper dobi 440.000 lit, Tinian 30.000, Barban 83.000, Pridgrad 120 tisoč, Plomin 118.000, Zmin 25.000, Pula 1.550.000, ostanke neke druge občine. Tako se poroča. Kaj bo v resnici, to je še vprašanje.

Gospodarstvo

Karteli v evropski industriji

Najzanimivejši pojav na svetovni gospodarski konferenci je dejstvo, da se tam navzoči zastopniki delavstva živahno zavzemajo za mednarodne kartele, seveda pod javno kontrolo, medtem ko se zastopniki industrije v tem vprašanju držijo nekam pasivno. Delavstvo se je, kakor znano, dosedaj vedno borilo proti kartelom. Industriji nič kaj ne diši javna kontrola. Mednarodno karteliranje industrije se proglašajo kot gospodarsko - politični sistem, od katerega pričakuje Evropa velikih koristi. Seveda se iz takega sistema ne da izločiti javna kontrola (kot nadomestilo za strogi ameriški antitrustni zakon).

V Evropi obstaja danes 17 mednarodnih kartelov, ki so bili z malimi izjemami ustanovljeni šele v zadnjih 4—10 mesecih. Ze iz tega naglega razvoja mednarodnih kartelov je razvidno, da je industrija spoznala nesmiselnost brezobzirnega konkurenčnega boja in koristi mednarodnega sporazuma med posameznimi panogami industrije, ki omogoča boljše in predvsem racionalnejše izrabljanje obstoječih produkcijskih sredstev in napredovanje v smislu modernih produkcijskih metod.

Dosedaj so bili sklenjeni nastopni mednarodni karteli: amednarodna konvencija glede sirovega jekla (jeklarski kartel, 7 držav), mednarodna konvencija glede litega železa (3 države), mednarodni kartel producentov tratinic (5 držav), kartel producentov železnih cevi (3 države), konvencija glede uvoza jekla (3 države), evropski kartel za aluminij (6 držav), mednarodno združenje producentov superlasta (12 držav), mednarodni dogovor producentov pnevmatik (5 držav), evropski kartel za emajlirano blago (5 držav), kartel tvornic za steklenice (7 držav), evropski sindikat producentov lima (13 držav), med temi tudi Jugoslavija), mednarodna federacija špediterjev (8 držav, tudi Jugoslavija), kartel umetne svile (3 države), kartel producentov bakra (4 države, tudi Jugoslavija), kartel kalijevе industrije (2 državi), mednarodni sindikat industrije električnih žarnic (10 držav) in evropski kartel producentov lesenih vijakov (vse evropske države, ki se bavijo s to produkcijo).

Iz gornjega je razvidno, da so samo tri panoge naše industrije zastopane v teh kartelih (industrija lima, bakra in špediterji). Kakor je sklepiti iz priprave za svetovno gospodarsko konferenco, je vprašanje karteliranja industrije ena zelo važnih točk te konference. Zato so se v Ženevi tudi zbrali zastopniki evropske kemije in električne industrije, kakor tudi producenti cinka in Thomasove žilindre, da se na odlagi sklepov te konference pozajajo za ustanovitev lozadevnih mednarodnih kartelov.

Pripomniti je še treba, da so ti karteli in dogovori, sklenjeni med industrijskimi skupinami posameznih držav brez sodelovanja državnih oblastev v teh državah.

Tržna poročila

Novosadska blazovna borza (16. t. m.) Pšenica: baška, 75 kg, 1 vagon 320; baška, 76 kg, 1 vagon 322. Turščica: baška, 6 vagonov 170; baška, Indija, 2 vagona 170; banatska, 4 vagona 167.50. Moka: baška, <6>, 1 vagon 340. Otrbi: banatski, 1 vagon 167.50. Tendence neizpremenjena.

a— Finančni minister namerava vse državne investicije kriti s posojili. Finančni minister se je obrnil do vseh ostalih ministrov in jih pozval, da mu predložijo točen seznam vseh državnih investicij, ki so kot neobhodno potrebne predvidene za dobo 5 let. Treba je določiti program vseh investicijskih del in ugotoviti za te investicije potrebno vsoto, kakor bo mogoče pričeti pogajanja za najetje enera ali več inozemskih posojil. Dosedanji sistem financiranja investicij potom izrednih proračunskih kreditov, se mora opustiti, ker je škodljiv za našo finančno in gospodarsko situacijo. V bodoče se bodo vse investicijske potrebe krile s posojili, se olašča breme današnje generacije.

a— Posojilo prometnega ministrstva pri Državni hipotekarni banki. Prometni minister je sklenil pri Državni hipotekarni banki posojilo v znesku 75 milijonov Din na 25 let po 9 %. Prometno ministrstvo bo uporabilo to vsoto za dovršitev zgradbe svoje palače v Beogradu in za odkup palače ljubljanske železniške direkcije (Ljubljanski dvor); ostanek se bo uporabil za zgraditev železniških stanovanj v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani, Subotici, Sarajevu in Skoplju.

a— Posojilo Državne hipotekarne banke vodnim zadrugam. Državna hipotekarna banka je odobrila vodnim zadrugam dolgoročno posojilo v znesku 56 milijonov Din.

a— Ameriške ponudbe za gradnjo železnice. Naša vlada je v zadnjem času prejela več novih ponudb za gradnjo železnice, med katerimi je posebno ugodna ponudba neke ameriške finančne skupine, ki je pripravljena zgraditi splitsko železnico pod pogojem, da dobi pravico eksplotacije te železnice za 90 let, tako brez državne garancije. Prometno ministrstvo bo v kratkem proučilo to ponudbo.

a— Enotna ureditev predpisov za gradbeno obrt. Po členu 27. finančnega zakona za l. 1927/28. je gradbeni minister pooblaščen, da izda uredbu o reguliranju gradbene obrti. Glede izdaje te uredbe se pričakuje, kakor poročajo iz Beograda, nesoglasnosti v vladi, ker se istočasno v ministertvu za trgovino in industrijo, ki vodi nadzorstvo nad obrtništvom, pripravljajo zakon o obratih (obrotni zakon) za celo državo, v katerem bo tudi regulirano vprašanje gradbene obrti.

a— Prilivnik o prodaji hmeljskih sadežev. Minister za kmetijstvo in vode je sestavil komisijo, ki bo imela nalogo, da izdela pravilnik o prodaji hmeljskih sadežev. Ta pravilnik je potreben, ker so se dosedaj prodajali tudi kvalitativno manj vredni sadeži.

a— Načrt zakona o prisilni poravnavi. Kakor poročajo iz Beograda, bo načrt zakona o prisilni poravnavi gotov prihodnji mesec, kakor se bo predložil Narodni skupščini.

a— Papirnat drobiž po 1 Din in po 50 parizibih s 1. oktobrom vrednost. Finančni minister je izdal naredbo, da se vzame iz prometa papirnat drobiž po 1 Din in 50 par. Zamenjava se mora zaključiti najkasneje do 30. septembra t. l. S 1. oktobrom t. l. bo izpuštili ta drobiž vrednost. Izmenjava se bo vršila pri finančnih uradah in finančnih delegacijah ter pri davčnih uradih.

a— Uspeh avtomobilske razstave na varševskem velesejmu. Po oclijemem poročilu zagrebškega velesejma je uspeh avto-

mobilske razstave prav zadovoljiv. Prodanih je bilo 98 avtomobilov (1926. 80; 1925. 50), in to 81 osebnih, 10 tovornih, 4 avtobusi in 3 za gasilna društva, dalje 56 motornih koles (1926. 20, 1925. 10) in 11 traktorjev. Razstavljenih je bilo 144 avtomobilov (42 znamk). Največ avtomobilov so kupili kupci iz Zagreba (25), dalje iz Hrvatske (17), Slovenije in Srema (13), Vojvodine (15), Slavonije (7), Dalmacije (7), Bosne in Hercegovine (6), Beograda (3) in iz Srbije (2). Zanimanje za avtomobilizem se naglo širi, zato je pričakovati, da bo tudi avtomobilska razstava na ljubljanskem velesejmu lepo uspela.

a— Nakup večine delnic osijske tvornice vžgalice »Drava« s strani švedske vžgalice-nega trusta je vzbudil v inozemstvu veliko pozornost. Po esteh z Dunaja, je ta nakup v zvezi z ostrim konkurenčnim bojem med švedskim trustom in srednjeevropskim koncernom »Solo«, ki je, kakor znano, zainteresiran na naši vžgalniški industriji. Zaradi premoči švedskega trusta je bil zadnje dni češkoslovaški koncern »Solo« primoran ustaviti kar dva velika obrata. Vest o nakupu majoritete »Drave«, je bila zadnje dni deloma demantirana. Dobro informirana »Frankfurter Zeitung« pa potrjuje v brzojavki iz Stockholma prvotno vest o prevzemu majoritete delniške glavnice »Drave« in tvornice vžgalice v Novem Vrbsu.

a— Osnovanje Udruženja izvoznikov, komisijonarjev in trgovcev hmelja v Novem Sadu. Na konferenci trgovcev in izvoznikov hmelja, ki se je vršila preteklo nedeljo v Novem Sadu, je bilo osnovano Udruženje izvoznikov, komisijonarjev in trgovcev hmelja. ki bo imelo svojo centralno upravo v Novem Sadu, zastopstvo centralne uprave pa v Baksm Petrovici. Ustanovitev te organizacije se utemeljuje s tem, da se 95 % pridelane hmelja izvozi v inozemstvo in da se trgovina s tem velevažnim proizvodom kmelji-stva naglo razvija. Leta 1920. je znašala vrednost izvoženega hmelja 2.4 milijona Din, leta 1926. pa je dosegla 26 milijonov Din. Za predsednika udruženja je bil izvoljen novosadski trgovec s hmeljem g. Adolf König.

a— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. t. m. ponudbe glede dobave železnih plošč, 900 komadov krtač (ribarice), 900 komadov sirkovih metel, 3000 komadov brezovih metel brez držajev, 5000 komadov vložkov za acetilenske gorilce ter glede dobave raznega materiala. — Direkcija državnega rudnika v Zabukovei pri Celju sprejema do 17. t. m. ponudbe glede dobave žice, matičnih vijakov, žičnikov, raznega železa, konjskih podkev, pil itd. — Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 18. t. m. ponudbe glede dobave 130 m³ jamskega lesa. Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

a— Tuje paroplovne družbe in naši izseljenci. Od l. 1919. do konca l. 1926. se je iz naše države izselilo 82.760 oseb. Od teh izseljencev je potovalo preko Cherbourga 24.844, preko Hamburga 13.443, preko Le Havre 7182, preko Amsterdama 6247, preko Genova 5695, preko Splita pa le 274 oseb. Potreba po domači paroplovni zvezi med Splitom in Južno Ameriko (eventualno tudi Severno Ameriko) postaja vedno nujnejša. Za usvaritev te zveze je bilo v zadnjih mesecih predloženih na pristojnem mestu večje število projektov, vendar povoljne rešitve tega vprašanja v bližnji bodočnosti ni pričakovati.

Borze

16. maja. LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kunjski zaključki.) Vrednote: investicijske 84—85, Vojna škoda 330—339.50, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195—197, Ljubljanska kreditna 150—160, Merkantila 98—100 (98), Prastidionna 850—100, Kreditni zavod 160—170, Trbovlje 0—40, Verže 0—140, Stavbna 55—65, Sešir 104—100, 0. Blago: Tendence za les nespremenjena, za dežele pridelke čvrsta. Zaključeni 5 vagonov lesa.

ZAGREB. Tendence v Vojni škodi je neizpremenjena. Promptna se je trgovala po 339.75, kasa pa po 339.50. — V zvezi s čvrsto situacijo dinarja na inozemskih deviznih tržiščih, ki se je pojavila koncem preteklega tedna, so tuje devize postale za nekaj točk. Deviza na Italijo je ostala na sobotni višini in se je trgovala po 307—307.25. Notirale so devize: Amsterdam 22.775—22.835, Dunaj 800—808, Berlin 1848.7—1851.7, Italija 306.17—306.17, London 276.20—277, Newyork 66.5725—56.825, Paris 222.08 do 224.08, Praga 168.22—169.02, Curih 1094.50—1096.50; efekti: bančni: Eskomptna 96—96.50, Hiljo 15.75—16.25, Kreditna Zagreb 93—95, Poljo 61—62.50, Jug 93—95, Ljubljanska kreditna 150 do 152, Obrtna 40—42, Prastidionna 850—860; industrijski: Drava 585—610, Dubrovačka 415—420, Sečerača Osijek 490—500, Na rodna mlinska 16—17, Gutmann 280—295, Slaveks 110—130, Slavonija 28—29, Trbovlje 485—497.50, Union 300—305, Verže 136—140, Danica 150—190; državni: investicijsko 84.75—85, agrarne 51.25 do 51.50, Vojna škoda promptna 339.50—339.75, kasa 339.50—339.75, za junij 342—343, za julij 343.50—345.

BEograd. Devize: Paris 222.50 do 224.50, London 276.30—277, Newyork 56.70 do 56.90, Italija 306.64—307.64, Praga 168.10—168.50, Dunaj 799.80—802.80, Budimpešta 992.50—995.50, Berlin 1346.20 do 1349.20, Curih 1093.50—1096.50, Bruselj 790.50—793.50, Bukarešta 34.28—35.87, Sofija 40.75—41.25.

CURIH. Beograd 9.14, Berlin 123.20, Newyork 519.96, London 25.2525, Paris 20.36, Milan 28.15, Praga 13.39, Budimpešta 90.60, Bukarešta 3.285, Sofija 3.755, Varšava 58.125, Dunaj 73.175.

TRST. Devize: Beograd 32.30—32.70, Dunaj 254.25—264.25, Praga 54.35—54.85, Paris 72.05—72.55, London 89.40—89.70, Newyork 18.35—18.45, Curih 352—356, Budimpešta 916.25—926.25, Bukarešta 11.325—11.835; valute: dinarji 32—33, dolari 18.10—18.15.

DUNAJ. Devize: Beograd 12.4675 do 12.5075, Berlin 168.00—168.50, Budimpešta 123.67—123.97, Bukarešta 4.44—4.46, London 34.6675—34.5675, Milan 38.41—38.51, Newyork 709.90—712, Paris 27.7875 do 27.8875, Praga 21.0175—21.0075, Sofija 5.1194—5.1594, Varšava 79.17—79.67, Curih 130.47—136.96

Najmočnejši potres zadnjih 20 let v Beogradu in Šumadiji

Trideset potresnih sunkov. — Potres je tektonskega značaja. — Panika med Beograđćani; svet beži iz hiš, na ulicah pa svirajo cigani. — Dve brdi se premikati, ko svet miruje. — Potres v Šumadiji resnejši; Rudnik in Gornji Milanovac teško poškodovana. — Človeških žrtev v Beogradu ni; v notranjosti Srbije nekaj teško in lahko ranjenih. — Gmotna škoda prilična

V nedeljo jutraj so imeli v Beogradu močan potres, kakršnega ni bilo že 20 let. Prvi sunek je bil ob 3.47 jutraj. Dosegel je kulminacijo tektonike 7 sekund. Nastopne sunke je spremljalo votlo podzemsko bobnenje. Sunki so se ponavljali do 8 ure jutraj, bili pa so čedalje slabšeji. Ognjišče potresa leži kakih 60 km jugozapadno od Beograda, med Rudnikom in Bukuljo.

Panika. — Dimniki se rušijo, ljudje bežijo na prosto

V Beogradu je povzročil potres strašno paniko, ki je ljudi silno oplašila. Le slučajno je pripisati, da je potres v Beogradu minil brez hujših posledic. Človeških žrtev ni, pač pa se je porušilo par sto dimnikov. Oškodovanih je tudi okrog 100 hiš. S streh so padale opeke, z zidov pa omet in kamni. V sobah se je majalo pohištvo, hujšega ni bilo. Iz notranjosti dežele pa prihajajo poročila, ki pravijo, da je bil potres tam nekega večja nego v Beogradu, ampak da je tudi zahteval človeške žrtve. To je bilo zlasti v Rudniku in okolici.

Beograđski potresni opazovalci napovedujejo še niz nadaljnjih potresov, pričakujejo pa, da bodo rahlejši od sedanjega, ker so se plasti zemlje v glavnem že vlegle in bodo sledeči potresi že radi tega manj opasni.

Kaj pravi seizmološka postaja

Prvi potresni sunek je bil zaznamovan ob 3. uri 47. min. 29 sek. jutraj. Ognjišče mu je bilo oddaljeno južno-zapadno od Beograda. Sunek je imel 19 valov, od katerih je bilo prvih 14 najmočnejših. Valovi so trajali 9 minut.

Drugi sunek je sledil ob 3. uri 57 min. 10 sek. Njegovo ognjišče je bilo oddaljeno 40 km, valovi so bili trije, trajali so 28 sekund. Tretji sunek je bil ob 3. uri 57 min. 48 sek. Ognjišče tega sunka je bilo oddaljeno 80 km, sunek je imel 2 vala in je trajal 20 sekund. Četrty sunek je nastopil ob 3. uri 58 min. 11 sek. Ognjišče je bilo oddaljeno 70 km, sunek pa je trajal 25 sekund. Peti sunek je bil ob 3. uri 58 min. 51 sek. Ognjišče mu je bilo oddaljeno 32 km, trajal je 46 sekund. Šesti sunek je bil ob 4. uri 43 sek. Trajal je 27 sekund in je imel 4 valove. Sedmi sunek je bil ob 4. uri 3 min. 23 sek. Ognjišče je bilo oddaljeno 17 km; val je bil samo eden in je trajal 6 sekund. Osmi sunek je bil ob 4. uri 11 min. 28 sek. Epicenter je bil oddaljen 18 km, val je trajal 19 sekund. Deveti sunek je bil ob 4. uri 12 min. 13 sek. Imel je 22 valov in je trajal 4 minute 50 sekund. Epicenter tega potresa je bil oddaljen 30 km; sunek je bil po jakosti drugi. Deseti sunek je bil ob 4. uri 11 min. 31 sek. Epicenter je bil 17 km daleč, val je trajal 7 sekund. Enajsti sunek je bil ob 4. uri 19 min. 47 sek. Trajal je 1 minuto 27 sekund. Epicenter je bil 55 km oddaljen; valovi so bili trije. Dvanajsti sunek je bil ob 4. 26 min. 7 sek. Trajal je 36 sek., ognjišče je bilo 45 km oddaljeno; valovi so bili trije. Trinajsti sunek ob 4. uri 26 min. 36 sek. je imel en val, ki je trajal 5 sek. Epicenter 15 km. Štirinajsti sunek je bil ob 4. uri 26 min. 56 sek. Dva valova sta trajala 10 sekund, epicenter je bil oddaljen 17 km. Petnajsti sunek je bil ob 4. uri 29 min. 14 sek. Trije udarci so trajali 35 sekund, epicenter 38 km. Šestnajsti sunek je bil ob 4. uri 42 min. 46 sek. Trije valovi so trajali 29 sekund. Epicenter je bil 65 km. Sedemnajsti sunek je sledil ob 6. uri 32 min. 31 sek. Imel je en val, trajal je 10 sek., epicenter je bil oddaljen 15 km. Tega sunka ljudje že skoro niso več čutili. Osemnajsti sunek je bil ob 6. uri 34 min. 6 sek.; trajal je 12 sek., val je bil samo eden, epicenter 15 km. Devetnajsti sunek je prišel ob 6. uri 49 min. ter je trajal val eno minuto in pol. Bil je zelo močan, po jakosti tretji, epicenter pa je bil oddaljen 52 km. Dvajseti sunek je prišel ob 7. uri 1 min. 49 sek.; trajal je 12 sek., epicenter 10 km. Enainvajseti sunek je bil ob 7. uri 17 min. 2 sek.; trajal je 16 sek., epicenter 45 km. Dvainvajseti sunek je bil ob 8. uri 9 min., njegovi trije valovi so trajali 19 sek.; ognjišče pa je bilo oddaljeno 15 km.

Prvi najmočnejši sunek je bil šeste vrste, drugi najmočnejši devete vrste, tretji najmočnejši sunek četrte vrste, četrty najmočnejši devetajste vrste, peti pete vrste, šesti dvanajste vrste, sedmi pa enajste vrste. Do 12. ure in 20 minut so aparati zabeležili še 8 novih sunkov, ki so pa bili že vsi šibkejši.

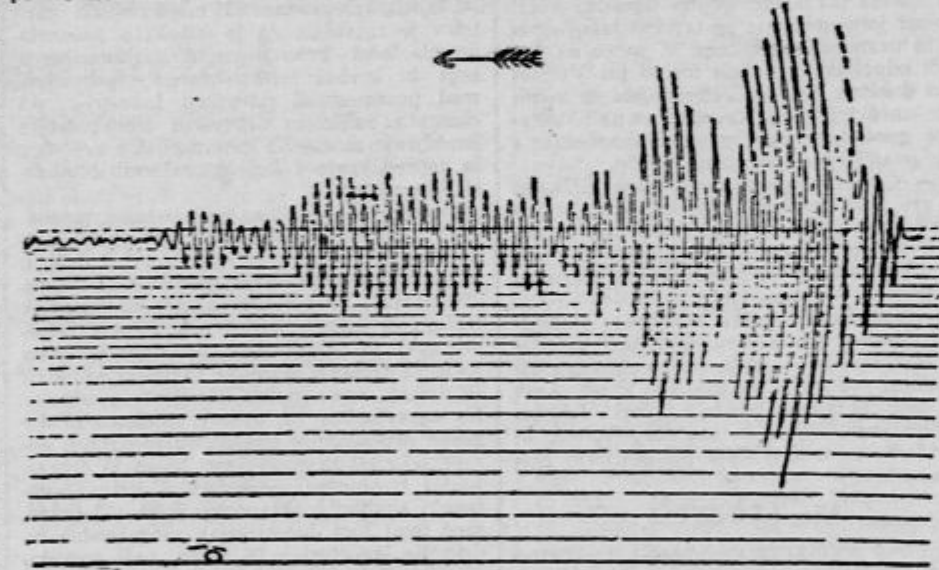
Značaj potresa

Značaj potresa je tektonski, njegova smer je šla od severa proti jugu — zapadno od Beograda. Povprečna daljina je bila 25 do 30 km. Potres so zabeležile poleg beograđske tudi opazovalne postaje v Sofiji, Zagrebu, Ljubljani in drugih krajih.

Strah v Beogradu

Prvi potresni sunek je našel Beograđćane v postelji, ko so ljudje še sladko spali. Udarac pa je bil tako močan, da jih je prebudi iz sna in svet je začel preplašeno bežati iz hiš. Na mah so se napolnile ulice, ki so dobile neobičajno lice. Moški in ženske, otroci in starci, vse je poskakalo iz gorkih postelj

v nočni obleki ter begalo preplašeno po ulicah sem in tja. Bila je prava filmska zmeda in med prestrašenimi Beograđćani si videl le malo popolnoma oblečenih. Oni, ki so bili v čevljih, obleki in s klobuki na glavi, so bili sigurno zakasneli ponočnjaki, ki so izostali daleč preko normalne ure.

Potresni diagram prvega sunka, ki je trajal devet minut

Hišna vrata so se odpirala s treskom, ljudje so vreli na prosto, kakor mravlje iz mravljišča. Vse je tiščalo na široke ulice in na prostrane trge, kajti vsi so se bali še močnejših sunkov in pričakovali katastrofo.

Resnica milejša kot fantazija

Strah pa je bil mnogo manjši, kakor se je zdelo v prvem trenutku. Ko so ljudje videli, da potres ne ruši hiš, da še stoji cerkve in zvoniki na svojem mestu in da so nekoliko poškodovani samo dimniki, se jih je lotila dobra volja. Začeli so zbijati šale. Mnogi so se vrnili nazaj v stanovanja, druge pa so obhajale temne slutnje, da se bo potres ponovil. Ti so bili trdovratnejši od prvih in so šli domov samo po obleko, potem pa so se podali v kavarne, kjer so čakali 'hude' ure.

Kmalu se je pokazalo, da so boljše izbrali plašljivci. Zemlja se je začela tresti iznova, sunek je sledil sunku in kmalu so se že napol izpraznjene ulice zopet napolnile. Neprestano se ponavljajoči potresni sunki so ljudi zopet tako oplašili, da so bežali vnovič iz stanovanj. Na ta način so se ljudje celo noč vračali domov in zopet bežali z doma, posedali po kavarnah, pa se tudi vozili z avtomobili ter preganjali strah.

Posebno živahen je bil Kalimegdan, kjer so se zbrali prebivalci beograđske španjolskega okraja. Ljudje so se sprehajali po ulicah bosih, gologlavi in so imeli kljub prezebanju na nočnem hladu še mnogo humora.

Angleži s pipami

Pred hotelom 'Palace' so se gosti tako prestrašili potresa, da so zbežali na prosto. Angleži so se šetali po ulici gor in dol s pipami v ustih. Beograđćani pa so jih gledali ter se čudili njihovi flegmi.

Ob 6. jutraj se je življenje zopet vrnilo v navaden tir. Ljudje se niso več bali potresa; eni so se vrnili domov, kjer so spali brez bojazni, kakor spi človek večinoma podnevi. Drugi so šli na delo, velika množica pa se je podala na univerzo, kjer je že prejšnji dan napovedal upravniki beograđskega seizmološkega zavoda svoje predavanje o potresu, ki je bilo radi nočnih dogodkov še prav posebno dobro obiskano.

Škoda v Beogradu ni znatna

Materijalna škoda potresa ni tako velika kot se je sprva domnevalo. Porušili so se sicer številni dimniki, popadali omet s stropov, toda z nesrečno japonsko Yokohamo se Beograd ne more primerjati. Mesto je bilo že v dopoldanskih urah čisto normalno. Stare, porušene hiše so bile pač nekoliko razmahnjene, toda v razvalinah itak ni nihče stanoval. Nesreča je šla torej tokrat še mimo ljudi.

Sunki so najtežje poškodovale središče Beograda, Vračar in Palilule. Na Terazijah se je zrušilo več dimnikov. Na palači izvozne banke je zazijala razpoka v zidu. Tudi v starem dvoru se je na podstrešju pokazala razpoka.

Ulica Kraljeve Natalije, ki je silno trpela že za časa bombardiranja v svetovni vojni, je bila tudi v tem potresu precej prizadeta. Dimniki so se rušili drug za drugim, razbijali opeko na strehi in delali luknje. Najtežje je prizadeta Studenička ulica. Poslopje nadškofije je močno poškodovano. Glavni zid se je razklat na več mestih, vsi dimniki so se zrušili, v sobah pa so se udri tudi stropi. Škoda znaša 10.000 Din. V tej ulici so popokali zidovi tudi v drugih hišah. Potres je občutno poškodoval tudi novejšo zgradbo.

Na Vračarju je potres povzročil največjo zmešnjavo. Tu se je slišalo izpod zemlje močno bobnenje, hiše so se močno majale in ljudje pripovedujejo, da so celo videli, kako se je zibalo Pašino

Brdo. Ljudje na Pašinem Brdu pa trdijo isto o Vračarju. Najbrže je fantazija pri teh in onih močno razvita.

Ko se je potres začel, je baš prihajal na beograđsko postajo vlak. Seveda je tudi vlak občutil potres in vagoni so se zamajali kakor da bi se hoteli odtrgati. Na beograđski postaji je v čakalnici

III. razreda odpadel omet s stropa. Kljub temu, da je bilo v čakalnici precej ljudi, ni bil nihče poškodovan ali ranjen. Ponekod so radi potresnih sunkov pustili spoji plinskih cevi, vsled česar je začel uhajati plin. Ljudje so seveda začeli govoriti, da prihajajo plini iz zemlje. Bilo je na ta račun dosti dovtipov, šale in smeha, na koncu pa je vse obvladalo zadovoljstvo, da nesreča ni večja in hujša. Osnovna šola v Paliluli je precej trpela. Dimnik je prebil streho in udrl so se tudi nekateri stropi. V Bitolski ulici so na številnih mestih popokali zidovi. Na hiši največjega beograđskega dnevnika 'Politike' se je zrušil dimnik.

Od državnih poslopij je najbolj trpelo ministrstvo za zunanje zadeve, kjer je v III. nadstropju odpadel omet, med tem ko so v IV. nadstropju popokali zidovi in se je udrla več stropov. Močno je poškodovana dvorana v osnovni šoli poleg Saborne cerkve. Tudi obe dvorani univerze sta precej poškodovani. V saborni cerkvi je počil zapadni zid.

Da je tuintant padla opeka s strehe na ulico, je razumljivo. Ker so bile ulice ob času najhujših sunkov prazne, pa ni opeka nikogar poškodovala. Večino, ki so odnesli zdrave glave tudi oni, katere je oplazil omet s stropa, Beograđska ambulanca in državna bolnica ni imela nobenega povoda za intervencije, dasi so takoj pripravili vse, da sprejmejo ranjene. Tudi ognjegašci so bili pripravljeni, vendar pa jim ni bilo treba nikjer nastopiti.

Dve, ki sta ušle smrti

V kralja Miljutina ulici št. 26 sta po golem naključju ušle smrti dve setri, vezilji Vida in Lenka Zurkovič iz Srbo-brana. Stanovali sta v eni sobi, kjer je prostor tako tesen, da so vanj komaj stisnjene postelje. Vrata, ki vodijo na dvorišče, se zelo nerodno odpirajo.

Prvi potresni sunek je sestri zbudil. Vida je skočila kar v sracji iz postelje in je hotela zbežati skozi vrata. Lenka pa je ostala preplašena v sobi in se je uprla v podboje. V polnsu jo je vrglo proti izhodu. Vrata so se treskoma zaprla in jezik ključavnice ni hotel odnehati in stopiti nazaj. Vsa prestrašena je začela Lenka klicati na pomoč. Naenkrat je nastal pok kot bi se nekaj podrl. Gornji del zida iz opeke se je zrušil ter padel proti izhodu. Vrata so zazijala. V sobo se je zvrnil kup opeke in ometa. Vida se je rešila na ta način, da je odskočila proti dvorišču. Lenka pa se je umaknila v sobo, iz katere so jo pozneje rešili dobri sosede.

Veseli prizori

Kljub pobitosti, ki se javlja v silnih momentih, so bili Beograđćani izredno dobro razpoloženi. Družbe veseljakov, ki so videli, da potres ni katastrofalen, so skušale lajšati trepet malopupnikov in strahopetcev ter so pripeljale iz kavarne na ulice ciganske godbe. Tako so cigani svirali na prostem, v kavarnah pa so točili rakijo in kuhali kavo. Čimboli se je danilo, tem bolj neprisliljena je postajala zabava na ulicah in tujec, ki se je pripeljal v Beograd v dopoldanskih urah, je videl na prebivalstvu le malo sledov prestane bojazni.

Potres v notranjosti

V notranjosti Srbije je najhujše trpel Rudnik, kjer so poškodovane skoraj vse hiše. Prvi sunek je začutilo prebivalstvo ob 3.50. Sunki so se ponavljali drug za drugim. V mestecu je nastala strahovita zmeda. V podzemlju je bobnelo in votlo odmevalo. Strahu in groze ni hotelo biti konca čeli dve uri. Položaj je postal še obupnejši, ko je luna mrknila. Vse je objela gosta tema. Ljudje so klicali na pomoč, kakor da jim grozi pogin. Živina je postala nemirna.

Konferenca Male antante v Jachimovu:

Češkoslovaški minister zunanjih del dr. Beneš (na desni) na žel. postavi v Moravski Ostrovi z našim zunanjim ministrom dr. Vojo Marinkovićem (na levi)

Ministri zunanjih del Male antante v Jachimovu

Mitičev (levo), dr. Beneš (na sredi), dr. Voja Marinković (desno)

Konji so hrzali in se hoteli odtrgati od jasl. Psi so lajali in se valjali po tleh, govedo pa je mukalo in se nemirno kretalo. Strašni so bili trenutki, ko so se začeli rušiti zidovi.

Potres je skoraj popolnoma porušil poslopja srezke uprave in finančnega urada. Prebivalstvo je imelo grozne ure. Žene so 'kukale', otroci so plakali, vse pa je bežalo na prosto. Voda v vodnjakih je bila še v poznih podnevnih urah motna. Bobnenje pa je nehalo šele okrog 6. jutraj. Škoda v Rudniku je ogromna. Za človeške žrtve se trenutno ne ve.

V Gornjem Milanovcu

Istočasno kot v Rudniku je potres zbudil ljudi tudi v Gornjem Milanovcu. Sunki so se vrstili naglo in so zbudili ljudi iz sna. 10 minut pred 4. uro je močan tresk spravil pokonci tudi tiste, ki so bili v najtrdnjšem snu. Hiše so se majale, kakor bi jih kdo premikal, zidovi so pokali, ljudje pa so preplašeni bežali iz hiš. Prvemu močnemu sunku je sledil drugi, ki je še bolj zmedel ljudi. Hiše so razpadale in posebno večja poslopja so zelo močno poškodovana. Poslopje srezkega poglavarstva, ki je bilo zelo masivno, je vse razpokano. Stropi so se zrušili. Orožniki, ki stanujejo v spodnjih prostorih, so jedva rešili svoje življenje.

Potres je silno poškodoval zgradbo sodišča, kjer so se udri skoraj vsi stropi. Hiša predsednika občine je skoraj razrušena. V Gornjem Milanovcu ni niti enega dimnika, ki ne bi se bil zrušil. Potres je bil tu jako močan.

V cerkvi se je prekal strop in tudi zidove zvonika ima močne razpoke. Cerkevno poslopje je v takem stanju, da je opasno stopiti vanj. Baš v nedeljo bi se bila morala vršiti poroka odličnega domaćina, kar pa je potres preprečil, tako da se je ceremonija vršila na prostem in ji je prisostvovalo ogromno število ljudi.

Človeške žrtve

Potres v Gornjem Milanovcu je zahteval tudi nekaj človeških žrtev. Po prvem sunku se je zrušil dimnik na bolnici, v neki sobi pa se je udrl strop. Omet je padel na bolnike ter jih ranil.

V paničnem strahu so začeli skakati skozi okna vojašnice tudi vojaki. Neki nesrečnež si je pri tem zlomil obe nogi, njegov tovariš pa več reber. Ranjenih je bilo več ljudi, med njimi precej vojakov. Teško poškodovana sta dva otroka. Prebivalstvo Gornjega Milanovca je preneslo pohištvo na prosto in tabori pod milim nebom. Ljudje še vedno ni mil strah, ker se boje, da se bodo sunki ponovili. Gmotna škoda v Gornjem Milanovcu znaša več milijonov dinarjev.

Ostali kraji

Potresni sunki so močno prizadeli tudi druge kraje: Kragujevac, Kruševac, Smederevo, Niš, Lazarevac, Aranđelovac, Obrenovac, Valjevo, Rekovac, Vrnjačko Banjo, Aleksandrovac itd. V Aleksandrovcu se je zrušilo pet hiš. Močno je poškodovana železniška postaja, v Kragujevcu so močno poškodovana poslopja velike županije, vojaške bolnice, gimnazije in cela vrsta drugih hiš. Tudi vojno tehnični zavod je precej trpel. Človeških žrtev pa k sreči tu ni bilo.

Na ozemlju potresnega ognjišča

Ravnatelj beograđske seizmološke postaje Jelenc Mihajlovič je odpotoval iz Beograda v Dubrovnik, kjer bo instaliral potresne aparate. Takoj ko bo dovršeno to delo, odine na ozemlje po-

tresnega ognjišča, kjer bo zabeležil izpremembe na licu mesta. V Beograd se vrne koncem tedna.

Koliko sunkov je prav za prav bilo

Seizmološki zavod v Beogradu je izdal več komunikacij. V nedeljo do 9. dopoldne so aparati zabeležili 22 sunkov, do 12. ure pa še osem novih, skupaj torej 30. Deset sunkov je bilo tako močnih, da so jih čutili ljudje, ostale so zabeležili samo aparati. Tla se neprestano gibljejo. Do nedelje zvečer je bilo zabeleženih 38 sunkov, tekmo noči na ponedeljek pa se je njih število povečalo na 50. Strokovnjaki upajo, da je nevarnost minila in da ni povoda za nova vznemirjenja.

St. Roman,

francoski letalski kapetan, je pred tedni poskusil preleteti v etapah južni Atlantik med Saint Louisom (Senegal) in Brazilijo. Ker do danes še ni došel na cilj, je upravičena bojazen, da je poginil na morju.

Azija Azijcem in Češkoslovkom!

O Francozih je znano, da niso kdove kako podkovani v zemljepisu. Celo o njihovih vodilnih državnikih se pripovedujejo anekdote, ki pričajo, da bi jih naš srednješolec z lahkoto posekal v geografskih vprašanjih, ki se tičejo manj znanih dežel in narodov.

Ondaj se je vršilo v nekem pariškem predmestju komunistično zborovanje z geslom: 'Azija Azijcem'. Privlekli so od nekdaj tudi par pristnih Kitajcev, ki so se posadili na galerijo in dostojanstveno molčali. Glavni govornik je hrume zoper evropski imperijalizem in našteval zatirane azijske narode: 'Indijci, sužnji Anglije, Anamiti, sužnji Francije, Korejanci, sužnji Japonske...' Tedaj pa se je oglasil eden izmed poslušalcev z vzklikom: 'In Češkoslovaki?'

Govornik se je rahlo nasmešnil, vendar pa ni hotel dobroga komunističnega tovariša poučevati v azijskem zemljepisu. Bodi! Nihče ni imel nič zoper to, da se tudi Češkoslovaki zaščitijo pred požrešnostjo vesele v Aziji. Zborovanje se je tedaj končalo v znamenju gesla: Azija Azijcem in Češkoslovkom. A la bonheure!

PRVIČ V JUGOSLAVIJI!

Ljubavne egiptovske noči...

Velefilm ljubavi in mržnje pod tropskim solncem. — Uresničene sanje cvetoče fantazije. — Velepesem in sliki. — Ljubezen in narava v prekrasni skladu. — Čari Orijenta ljubavi in 1001 noči. — Intriga in mržnja. — Boj za življensko srečo. — ...ko krvavi ljubavipolno srce prekrasne mlade žene... — Divno! Čarobno! Velicestno! — Najlepši orijentalni velefilm vseh časov.

Posebno Vas še opozarjamo na osobito lepo in za ta velefilm posebno naštudirano godbo.

Predstave kot običajno ob: 4., pol 6., pol 8. in 9.

ELITNI KINO MATICA

najudobnejši kino v Ljubljani. Sredina mesta. Telefon 2124.

Sport

Jugoslavija : Bolgarija 2 : 0 (1:0)

Ekshibicijska igra naše reprezentance v teški tekmi z dobro bolgarsko reprezentanco je naša nogometna reprezentanca izvajala v Sofiji z 2 : 0 lepo in zaslužen zmago. Po zmagah v Bukarešti in Sofiji so naši nogometaši dokazali, da je v nogometu na Balkanu Jugoslavija na prvem mestu.

Naš državni team je v Sofiji nastopil z isto postavo kot v Bukarešti razven Bonarčiča v napadu, namesto katerega je igral Bek od BSK. Igrišče je bilo zelo slabo. Tekmi je prisostvovalo 15.000 oseb. Najboljše naši igralci so bili Mihelič, Ivković, Perska in Premel. Bolgari so bili skoraj ves čas v obrambi ter niso mogli proti ekshibicijski igri Jugoslovenov nič opraviti. Zmaga bi bila lahko večja, toda naši so imeli pri streljanju veliko smolo. Zelo dobro je sodil budimpeštanski sodnik gospod Gerő.

Jugoslovenska reprezentanca se povrne v Zagreb danes v torek zvečer. JNS in ZNP ji pripravljata svečan sprejem, katerega se bodo udeležili tudi zagrebški veliki župan, armijski poveljnik, mestni župan itip.

Finalna tekma za nogometno prvenstvo LNP.

Ilirija : Rapid 4 : 3 (2 : 2, 2 : 1)

Letošnje prvenstveno tekmovalje je končano. Tudi za sezono 1926/27 si je izvajal naslov prvaka LNP dosedanja zmagovalec SK Ilirija, toda po precej hudem in nevarnem boju, s tem, da si je Ilirija priborila prvenstvo LNP, se je kvalificirala tudi za tekmovalje za državno prvenstvo. Ker prvenstveno tekmovalje v Zagrebu še ni končano in drugo mesto se ni definitivno zasedeno, ni še znano, kdo bo moral odigrati prvo tekmo z Ilirijo. V prvi vrsti prideta v poštev Concordia in Gradjanski. Skoda, da sedanje moštvo Ilirije ni ravno na višini. Z zmago proti drugoplasiranemu zagrebškemu klubu bi namreč ostalo v nadaljnjem tekmovalju, ki se vrši po sistemu točk. To bi bilo za klub velike sportne in tudi materijalne koristi.

Tekma med Ilirijo in Rapidom se je morala podaljšati 2 x 15 minut, ker je regularni čas ostal z 2 : 2 neodločen. V sportne ga stališča ni bila ravno najbolj zanimiva, vendar pa je prišlo občinstvo na svoj račun z ozirom na to, da skoraj skozi vso tekmo, nisi mogel vedeti, kdo bo odnesel zmago.

Moštvi sta nastopili v sledečih postavah: Ilirija: Miklavčič-Pleš, Beltram-Volkar, Dekleva, Jenko-Zupančič J., Verovšek, Oman, Vrhovnik, Dobarlet. Rapid: Pelko-Barlovič, Kurzmann-Pernat, Frangeš, Simmer-Löschnigg I., Paulin, Vensko, Tergletz, Löschnigg II.

Čprav Ilirija kot celota ni mogla zadovoljiti, bi bila njena zmaga, ob nekoliko večji odločnosti in sigurnosti napadalne vrste pred golom lahko večja. Nebroj krasnih situacij pred golom je ostalo naravnost na lahkomiselni način neizbranih. Najboljši mož v napadu je bil Janec na desnem krilu. Spominjal nas je na svoje najboljši čase. Dokler ni igral egoistično, so bili njegovi centri naravnost idealni in so nudili notranjemu trju lepe možnosti za streljanje. Proti koncu je skušal sam zabiti kak gol, pa se mu ni posrečilo. Dobarlet je bil zlasti v prvem polčasu zelo slab, šele kasneje se je popravil, predvsem ko je šel na svoje pravo mesto, v zvezo. Krilski vrsta je delala dobro, zlasti srednji krilec Dekleva. Volkar je pokazal nekaj pravih lepših strelav. Vso pohvalo pa zasluži ta oba branilca Pleš in Beltram. Stara grča Gagi je bil povsod ter razdiral nevarne napade. Pleš pa je bil naravnost mojster v bojih s poedinci. Ta dva igralca imata največjo zaslugo za prvenstvo Ilirije. Miklavčič v голу ni bil vratar, na katerega bi se bil lahko zanesel.

Moštvo Rapida je napravilo pravi dober vtis. Igra zelo pošteno in fair. Tudi Mariborčani so imeli svojo najboljšo opo-

ro v obrambi, v kateri sta se odlikovala desni branilec Barlovič in smeli, toda dokaj sigurni vratar Pelko. Krilski vrsta ni dosegla ilirijanske. Napad je hiter. Pokazal je nekaj pravih čudnih potez kratkih nizov, ki jih pasov, čeprav goji moštvo bolj visoko igro, kar je seveda vplivalo tudi na igro Ilirije.

Potez igre: Kmalu se je videlo, da bo težko prorokovati, kdo bo zmagal. Napadi valovijo iz polja v polje z rahlo premočilo Ilirije, ki ne izrazi nekega ugodnih šans. V 25. minuti doseže Rapid po Venu vodstvo, toda minuto kasneje izenači Oman. Ta neodločen rezultat ostane do paze.

Po odmoru sledi cela vrsta prostih strelav. Pleš zagreši v 9. min. foul v kazenskem prostoru. Enajstmetrovka prinese Rapidu zopet vodstvo. Krasen strel Omana izenači v 22. min. Tik pred koncem zopet lepa šansa Ilirije, ki bi ji prinesla zmago brez podaljška, toda tudi ta ostane neizbrana.

V podaljšku spremeni Ilirija nekoliko svojo napadalno vrsto. V 2. min. dobi Oman lep pas od Dobarleta in zabije tretji gol. V drugem podaljšku zagreši v 4. min. Barlovič več po nesreči kakor hoté hands. Jenko sigurno zabije enajstmetrovko v gol. Svoj tretji gol so Mariborčani zabili v 12. min. Zlasti v podaljških se je videla pri obeh moštvih precejšnja utrujenost.

Mirno, predvsem in dobro je sodil gospod Babič.

Gostovanje Primorja v Belgaku

Villacher Sport-Verein : Primorje 3 : 2 (2 : 1)

Primorje, je v nedeljo gostovalo v Belgaku in je doživelo poraz, ki pa ne prikazuje pravega razmerja sil ter bi bil neodločen rezultat po predvideni igri najbolj na mestu. Celo moštvo je igralo daleko izpod svoje običajne forme, predvsem pa na padalno vrsto, ki je sicer najboljše orodje Primorja. Ta je nastopila v docela neobičajni postavi s Weningom v desni zvezi in Uršičem na levem krilu, na levi spojki je igral Bauer, Wening se ni znašel in njegova visoka ter netočna igra je spravila napad iz koncepta. V pavzi je izstopil Cebobin, ki ga je zamenjal Wening. Na mesto slednjega pa je vstopil Erman. VSV je bil prav dober ter se je predvsem odlikoval s svojo veliko brzino, hitrim startom ter lepo igro z glavo. Svoje najboljši moči je imel v obrambnem trju, ki je izvrsten, ter v krilski vrsti. Dober je tudi napadalni trio, dočim so krila šibka.

Igra je bila ves čas odprta ter igrana v ostrem tempu. Uršičev predložek zabije Bauer že v početnih minutah v prvi gol za Primorje. Kmalu domačini lo levi spojki izenačijo in milo pred koncem polčasa beležijo drugi gol. V tem polčasu je zelo nervozno igral Slamčič, ki je po pavzi bil boljši.

Po pavzi je sicer Primorje nekoliko boljše, toda po krivdi vratarja Ermana zabije drugi Belgajski svoj tretji gol. V 29. minuti postavi Wening na 3 : 2 in pri tem ostane kljub vehementnim, toda slabo zasnovanim napadom Primorja. Sodnik ni bil slab, toda zaustavil je nekolikokrat napad gostov v domnevem off sidu.

Ostale nogometne tekme

LJUBLJANA: Svoboda : Panonija 6 : 1. Maribor : SSK Maribor : SK Čakovce 6 : 2.

BEograd: Viktorija Žižkov : BSK 3 : 1 (2 : 1).

ZAGREB: Prvenstveni. Derby : Gradjanski 3 : 3 (3 : 1). Gradjanski je zopet igral s Cindričem. Hašk : Croatia 4 : 1 (2 : 0).

SPLIT: Concordia (Zagreb) : Hajduk 4 : 2 (3 : 2).

SOMBOR: Sand : Sokol 5 : 1 (2 : 1).

SARAJEVO: V soboto: Sašk : Soko (Beograd) 8 : 0; v nedeljo: Slavija : Soko 5 : 1.

OSIJEK: Finale za prvenstvo osiješkega podsaveza: Hajduk : Gradjanski 1 : 0. Dosedaj je bil prvak Gradjanski.

PRAGA: Slavija : Tennis Borussia (Berlin) 1 : 0.

TOPLICE: ČAFK (Praga) : FK Toplice 4 : 1 (0 : 1).

BRNO: DFC : Zidenice 3 : 3.

KRAKOV: V soboto: FAC (Dunaj) : Makkabi 3 : 1 (0 : 0); v nedeljo: FAC : Cracovia 1 : 1 (1 : 1).

KRALJEVI GRADEC: Slovan (Dunaj) : SK Hradec Kralove 1 : 1 (0 : 1).

DUNAJ: Prvenstvene Rapid : BAC 1 : 0 (0 : 0); Admir : Wacker 3 : 0 (2 : 0); WAC : Vienna 2 : 1 (1 : 0); Simmeringer : Austria 8 : 2 (4 : 0); Sedaj vodi Admir s 4 točkami pred BAC.

SEGEDIN: Bastyn : Sportklub (Dunaj) 3 : 2 (2 : 0).

ATENE: Arsenal (Kairo) : grški team 2 : 0 (1 : 0).

CLEVELAND: Hakoah (Dunaj) : Cleveland 1 : 1 (0 : 0).

Stužbeno iz LLAP. (Lz seje upr. odbor dne 9. V.) SK Ilirija se odobrava termin: za ženski srednjoškolski miting dne 9. VI. 1927., za interakcijski miting dne 15. V. 1927., za interakcijski miting dne 22. V. 1927. — Čita se s pravom takojšnjega nastopa za ASK Primorje: Furlan Jože. — Črtajo se verifikacije TKD Atena: Cimperman Marica; SK Ilirija: Lesan Zof, Bloudek Milčič, Urbančič Hilda, Schweiger Erna, Miklavc Silva, Vidmajer Ljubo, Beltram Hugo, Pevalak Mirko, Pibernik Mirko, Jerala Franc, Bloudek Stanko, Pogačar Jože, Komar Ivo, Vilhar Franc, Pretnar Slavko, Turk Albin, Boneš Josip, Pelan Stane, Fatur Franc, Zupančič Ivan, Kavšek Ivo, Fink Oto, Schwellenbach Clemens, Jemik Karl, Zebec Adolf, Urban Alojz, Podpac Rudolf, Hribar Lado, Orašcem Vilko, Tomazič Bogomir, Jermeljčič Tone, Lotrič Jože, Zelenik Rudolf, Deržaj Edvard, Vodišek Viktor, Prevelj Franc, Poduje Šime, Čuk Franc, dr. Debeve Fran, Mihelj Franc, Lindtner Viktor, Osvald Stane, Gregoritsch Karl, Skodlar Franc, Lovšin Evgen, Roth Matija; ASK Primorje: Anžlovar Vladimir, Bašin Alojz, Bašin Romeo, Benedetič Alojz, Benedetič Franjo, Dekleva Joško, Furlan Joško, Ludvik Ferdo, Saksida Joško, Sancin Savo, Zucchiatti Franjo, Miškot Andrej, Ribar Miran, Zore Miro, Skrajnar Anton, Perpar Minka, Fröhlich Olga, Fröhlich Kati, Fatur Milka, Kropčič Ivanka, Sturm Iva, Ponikvar Ivan, ka, Lovrič Ante, Gold Joško, Kovšek Božo, Bettini Oskar, Kovčević Mato, Modic Josip, Tancik Mako, Dolničar Slava, Bamberg Uta, Korene Mina, Medica Divica, Vogelnik Silva, Kravanja Ida, Čebokli Peter, Fugina Henrik, Pretnar Kazimir, Banič Milan, Zadnik Danilo, Lihterov Mišo, Kušer Svinjo, Gornik Milko, Čej Roman, Ražen Milan, Podreka Mikovan, Skrbinek Vlado, Jeršič Mirko, Poženel Ivan, Hlaša Ed, Podkar Mimi, Elsnar Anton, Radosavljevič Mišo, Goldner Andrej, Korn Ana, Vucenović Nada, Glavaški Zivo, Stofla Vladimir, Košnik Milan, Stiglic Stanislav, Lavrič Josip, Garay Ivan, Karadžole Jole, Umnik Ivan, Burger Maca, Sancin Modest, Zelenik Riko, Premk Alojz, Trtnik Marja, Zimmermann Adolf, Persche Fridrik, Čevza Matej. — Tajnik I.

ASK Primorje, nogom. sekcija. Danes, v torek, ob 21. seja v damski sobi kavarne Emona. Vazno! — Načelnik.

ASK Primorje. Lahkotletski sekcija. V sredo, 18. t. m., točno ob 20. sestanku pri sekcijemskem tajniku Sancinu, Tavčarjeva ulica I/III. za atlete: svetn. Dekleva, Santel Duša, Gregorič, Pinterič, Zorja, Vindiš Josip, Sketelj, Arhar, Zor, Letnar. Tajnik.

Člani TK Skala, ki niso oddali konturne pole za 1926., morejo to storiti do 31. maja, sicer bodo glasom klubskih pravil prevedeni v podporno članse ter se jim odvzame klubov znak. Kdor pole nima, jo lahko dobi ob petkih ob 18. do 19. v klubski sobi, Selenburgova I/II. — Odbor.

V zvezi s sklicem na JZSS sklicani sestanki vseh sportnih organizacij se vrši danes, v torek, dne 17. t. m. ob 20. zvečer v damskem salonu kavarne Emona in ne kakor je bilo prvotno sklicano. — JZSS.

Sokol

Sokolsko društvo v Ljutomeru priredi v nedeljo, dne 22. maja ob 8. zvečer v Sokolskem domu telednevno akademijo. Nastopijo vsi telednevni oddelki z zletnimi vajami za pokrajinski zlet v Ljubljani. Na sporedu so deklaracije, marmorniti kip, nastop na bradli. Zaključno točko ima sokolski mladinski pevski zbor (130), ki zapoje troglavni pesem «Sokoliki Aleksandru». Vse telednevne točke se izvajajo na godbo, ki jo oskrbi domači salonski orkester. Vstopnice po 10, 7 in 2 Din se dobe v trgovini Repič. — Zdravo!

Porota

Ljubljana, 16. maja 1927.

Težka telesna poškodba

Danes se je otvorilo poletno porotno zasedanje. Na zatožni klopi sedi čevljarski mojster Jože Štefe iz Trčiča, oče troh otrok, ki je obtožen, da je na Silvestrovo lani oziroma letos 1. januarja zjutraj poskodoval s kozarcem svojega znanca Vinka Rozmana tako, da so mu drobič kozarce uničili levo oko, ki so mu ga morali v bolnici izrezati, a desno je pa trajno oslabeo, ker je odpadel del šarenice.

Avditorij je bil skoro prazen, prijazen majski dan je pa občinstvo zvalil drugam v prosto naravo.

Jože Štefe sedi na zatožni klopi zelo potr. Krepi 34. letnik ves čas pritajeno plaka.

Predsednik: «Jože, ali ste krivi?» Obit.: «Ne, nisem kriv.»

Pr.: «Torej v Kodrovi gostilni ste bili?» Obit.: «Da, saj nas je Vinko Rozman sam spravih h Kodru. Perko je njegovemu bratu Joži voščil novo leto, a Jože se je odzval s pivsko steklenico, s katero ga je lopnil po glavi. Miril sem ga, pa je še z mojo steklenico udaril po mizi in me nahrlil z barabo. Potem sem šel v dvorano po svaka Ivana in ga spravil nazaj v gostilniško sobo, a tedaj me je nekdo, od zadaj sunil z nožem: menda Jože. Padel sem, zagledal na tleh ubiti kozarec in ga vrget pred se, da bi se fantov obranil, ki jih je bilo naenkrat še več blizu. Vinko Rozman nisem, saj sem oženjen človek, 3 otroke imam in pameten moram biti.»

Preds.: «Priče pa menda drugače govorijo.» Obit.: «Če govorijo drugače, pripovedujejo narobe.»

Preds.: «Saj so videli samo vas metati kozarce.»

Obit.: «Kaj še, le birta vprašajte, kakih 50 kozarcev je sfrčalo po sobi. Kako naj ga tudi, saj sva prijatelja.»

Vinko Perko je povedal kot priča: da je omizju želel novo leto, pa ga je Jože s steklenico, da ga pa ni nič bolelo, čeprav se je steklenica razbila.

Porotniki so se namuzali. Priča Edvard Lang, obtoženev svak je videl leteti kozarce po zraku, ki jih je metel Jože Rozman.

Gostilničar je dejal, da je ves spopad na Silvestrovo zakrivil Jože Rozman, ki je bil tako siten, da ni dal miru in je fantje zmerjal z barabami. Pripomnil je, da so mu res precej kozarcev pobili, a še več pa ukradli, saj jih skupno manjka kakih 40.

Vinko Rozman je prišel v dvorano, se držal z roko za čelo in bolestno napenjal svoje edino oko. Povedal je, da ga ni udaril nihče drugi kot Štefe. Omenil je, da je fantje miril, pa jo je sam skupil. Dobro je videl, ko je Štefe vzel z mize kozarec in ga vrget nanj; saj je takoj zavpil: «O Marja, Peregrejo me je.» Peregrejo je vulgarno ime Štefeta.

Par drugih prič je potrdilo, da je Štefe res vrget kozarec Vinko Rozmanu v obraz.

Porotnikom je stavil senat dve vprašanji, prvo glavno, če je obtoženi kriv hudodelstva, ki se ga dolži, če je res Vinka Rozmana udaril s steklenico in mu vrget kozarec v obraz, ter mu s tem pokvaril oči in sicer tako, da so mu levo oko morali izrezati, a drugo eventualno vprašanje, če je to storil obtoženev v silobranu, na katerega se sklicuje, oziroma če je ta silobran prekoračil.

Porotniki so prvo glavno vprašanje z 10 glasovi zanikali, a drugo eventualno pa z 10 potrdili, naker je bil obtoženi obsojen radi prestopka po § 335 kazena. zakona na 5 mesecev zopora. Plaćati mora Vinko Rozmanu skupno 30.000 Din odškodnine in stroškov.

Predsedoval je podpredsednik deželnega sodišča g. Peter Keršič, za državno pravdnstvo je bil navzoč g. dr. Ogoreutz prvi državni pravdnik, a obtoženev je zastopal dr. Žirovnik, dočim je zastopal poškodovanega Vinka Rozmana dr. Cepuder.

Jutri se vrši razprava proti Francetu Lesakovcu radi posilstva in Janezu Urhu radi uboja.

Dopisi

SPODNJA POLSKAVA. Sklepi obrt. nad. šole v Spodnji Polskavi se je vršil dne 1. maja t. l. v prisotnosti učitelstva in šol. odbora. Uspehi na šoli so bili prav povoljni in razveseljevali klub temu, da se je moral vršiti pouk po skrajnem urniku in to radi nezadostnih dohodkov, ker kažejo merodajni faktorji, med njimi pa posebno obrtniki sami oremalo zanimanja za svoje lastne inštitucije. Izmed javencev sta dobila dva, po eden iz vsakega razreda, malo nagrado v denarju, po trije pa pisмено povalno priznanje. Še večji uspeh bi se gotovo dosegel če bi ex. obrtniki samo malo pazili pri izbiri svojega naraščanja, ki čisto ne pozna nič abecede. Da je pouk s takim materialom otežčen, ni treba posebej povdarjati. Ob zaključku so govorili vodja šole g. šol. upravitelj Avgust Kopriva, agiti in poštirovalni predsednik šolskega odbora g. Anton Lah, kateremu gre edinemu zahvala, da ta šola še obstoja, in g. učitelj Veljkona. Po razdelitvi nagrad, spričeval in izdelkov se je slovesnost končala s tem, da je vodja šole pozval navzoče, da zaključijo najvišjemu zaščitniku obrtnišva Ni. Vel. kralju Aleksandru I. trikratni: «Živio!»

MELJE. Kraljeva organizacija SDS za III. okraj (Melje), ki obstoja šele drugi mesec, je priredila v nedeljo, dne 15. maja orvi javni shod pri g. Starmanu na Meljski cesti. Na shodu je poročal nar. poslanec g. dr. Pivko. Razen domačih članov so bili navzoči tudi zastopniki sosednjih organizacij Pobrežje, Krčevina in Maribor I. in IV. Po shodu, ki ga je vodil predsednik g. Kenič, je pristopilo precej novih članov.

ZRKOVCI. V nedeljo, dne 15. maja popoldne se je vršil javni shod nar. poslancu dr. Pivka v Zrkovcih v dvorani g. Sela. Shod je potekel popolnoma mirno. Okoli 70 poslušalcev je bilo navzočih, ki so z velikim odobravanjem vzeli poročilo g. poslancu dr. Pivka na znanje.

MALA NEDELJA. V nedeljo, dne 22. maja predvaja potovalni kmo v Društvenem domu velebazben film Pat in Patachon kot milijonarja. Predstave ob 3. in 7. zvečer. Ne zamudite! Ozlejte si vsi ta izredno zanimiv film, ker se boste izobno zabavali.

SLOVENJGRAD. Nemška in klerikalna gospoda je v «Slovencu» dne 4. t. m. na zlagan način napadla napredno večino v občinskem odboru, ter si tudi pri tej priliki privoščila mene. Ljudem, ki lažejo, ne odgovarjam rad, ker pa je naše obmejno mesto izpostavljeno vedno takim podlim napadom, se mi zdi potrebno, da javnosti povem resnico. Dopisnik v «Slovencu» si upa trditi, da v Slovenjgradu sploh ni občutljive stanovanjske krize. On je ne čuti, ker biva pod svojo streho v razkošnem stanovanju. Dobro ve, da je lansko leto moralo nekaj zelo prihodnih uradnikov in drugih slojev zapustiti naše mesto, ker niso dobili stanovanja. Ali dopisnik noče vedeti, da leži na stanovanjskem sodišču nad deset prošenj za dodelitev stanovanj in se iste ne morejo rešiti? Grda laž je trditev, da klerikalci načelno niso glasovali proti zgradbi stanovanjske hiše in da se je glasovanje vršilo le proti zidavi luksuznega stanovanja. Res je, da luksuznih stanovanj ni mislila mestna občina nikdar graditi in res je, da so Nemci in klerikalni nezadovoljenci ter njih hlapi in delavci nahulskani glasovali proti vsaki zgradbi stanovanjske hiše da g. Grein nima predpisane dovoljenja kot zidarski mojster in da je g. Mikec ljudem trdil (kot občinski odbornik), da mora letos samo on za zgradbo stanovanjske hiše plačati 125.000 kron davka. Res je tudi, da so se vsi pametni pristaji SLS vzdržali glasovanja in so popolnoma solidarni z zgradbo stanovanjske hiše. Laže dopisnik, ko pravi, da so se protiglasovanja udeležili volilci vseh strank brez razlike, ampak res je, da so proti zidavi stanovanjske hiše glasovali je Nemci in nezadovoljenci SLS s svojimi delavci in hlapi. Dokaz zapisnik glasovanja. Napredna glosa, po številu 2 ki ste ju vlovili, vam pač ne delata nobene slave. Tudi nista ti dve osebi več vključeni pri nobeni napredni stranki. Ni res, da bi bil razglas razglasovanja na slabo vidnem prostoru nabit, res pa je, da je glasovanje bilo zakonito razglaseno na običajnem prostoru občinskih razglasov. Ni res, da bi mestna občina imela namen graditi stanovanjsko hišo za 600 tisoč Din. ampak res je, da je občinska večina imela zmeraj v pretrusu zgradbo stanovanjske hiše za približno Din 400.000. Dokaz selni zapisniki in korespondenca. Grdo zlagano je tudi v tem dopisu, da je mestna občina za I. četrtletje dobila iz davka

na alkohol Din 4.000. resnica je, da je dobila iz davka na alkohol Din 20.958,03. Dokaz finančna kontrola tu in potrdila v občinski pisarni. Tudi ni res, da bi občinska večina kak načrt umaknila, ampak res je, da je ista dobila več načrtov od raznih stavbenikov v pretrse ter se je odločila za načrt podjetja ing. Dedek, ne predvideva nobenih luksuznih stanovanj z modernimi angleškimi kloseti in parketna tla, ampak le stanovanja po 1 in 2 sobi s kuhinjo. Ni res, da jaz kot župan nisem obvestil odborikov o kaki izpremembi načrtov, res je, da sem vse načrte, ki se tčejo te zgradbe, dal takoj stavbnemu in finančnemu odboru v pretrse, naker jih je predložil dne 22. 3. 1927 plenarni seji v odobritev. Res je tudi, da vse nadaljno podrobno delo omenjene zgradbe vodita stavbni in finančni odsek, ki je bil v odobrovi seji z dne 15. 12. 1926 za to pooblaščen. Vsi načrti stanejo Din 12.000, kateri znesek, glasom pogodbe, nosi izdajatelj dela. Dokaz dražbeni pogoji. Gospodom, ki se toliko zaletavajo v zgradbo te tako potrebne stanovanjske hiše s tako podlo lažljivimi dokumenti, povem še danes samo na uho: Brzajte ob 12. uri vaše strasti, ker sem v nasprotnem primeru pripravljen nastopiti z gradivom vaše preteklosti. Dopisnika pa prošim, naj takoj objavljata stvari, s katerimi grozi, da se vsa zažrlost razčisti. — Slovenjgradec, dne 12. maja 1927. — Franjo Cajnko, župan.

Nadušilivi

ki trpe na težkem dihanju in dušilvi, pa se zbog tega počutijo slabotne in ne morejo spati, debe bzo in lahko dihanje brez dušilve, ako upotrebljajo

ASTMOL - BRONHIJAL CIGARETE

ki vrlo brzo razkrajajo slez in pomagajo, da se pravino d'ha, a vsled tega se organizem popravlja in prihaja v normalno zdravo stanje. — Pri nakupu zahtevajte znakmo „ASTMOL“. Dobiva se po lekarnih.

Javna dražba v Žireh.

Dne 18. junija ob 9. uri dopoldne bo prodana na javni dražbi v Žireh trgovska hiša, ki stoji na najprometnejšem prostoru ob križišču cest, ter druge zapuščinske nepremičnine po posejnom Antonu Kopaču iz Nove vasi, kakor več stavbnih parcel, njiv, travnikov in 2 parceli gozda. 5946-a

Prvovrstni zavarovalni zaved isče upravitelja za svojo podružnico v Ljubljani. Reflektira se samo na izobno moč z večletno prakso. Pismene ponudbe naj se nas ove na PUBLICITAS d. d., Zagreb, Gunduličeva 11, pod „Za-12080“. 5931

Najboljši in najekonomičnejši elektromotorji

iz znanih čeških tvornic Škodovih zavodov v Plzinju se nahajajo v velikosti 1/4 do 30 KS stalno v naši zalogi v Ljubljani. Obrnite se na: Civ. inž. M. J. Stebi, Ljubljana, Selenburgova ul. 7. Telefon šte. 2966

Knjigarna in papirna trgovina

stara, dobroidoča, na najprometnejši ulici nekega mesta Slovenije se prodajo pod ugodnimi pogoji. Možna je tudi večletna najemniška pogodba. Dopisi pod „Velika zaloga“ na oglas. oddelek „Ju“a

Dogaovice

„KLJUČ“ najboljša, najtrpežnejša zato najcenejša

